

אוסטרליה וישראל

היסטוריה בתמונות

אוסטרליה וישראל: היסטוריה בתמונות

תודות

הוצאת הספר אוסטרליה וישראל: היסטוריה בתמונות התאפשרה הודות לרוחב ליבה ולמסירותה של המחברת, ד"ר ליאן פיגוט (BA Syd, MA Syd, MPhil, Oxford Phd).

המחלקה למסחר וקשרי חוץ מבקשת להודות לאנשים ולארגונים הבאים על שיתוף הפעולה ועל הסיוע שהעניקו במסגרת עבודות המחקר וההפקה של ספר זה: פיטר ורטהיים AM, על מחקריו בנושא מלחמת העולם הראשונה והעל העזרה המקיפה בכתיבת הטקסט. ד"ר מורין די, אוקטביה בורת'וויק וטסמין סנדרסון מהמחלקה למסחר וקשרי חוץ בקנברה. מיכאל רונן וחגי שגריר ממשדד החוץ הישראלי. מייג'ור ג'נרל איאן גורדון AO, מפקד UNTSO; שרה קוון מגוף ההנצחה לחללי מלחמה של אוסטרליה, קנברה; ראובן קופלר מהארכיון הציוני בירושלים; וג'סטין זיידמן, עוזרת המחקר של המחברת, ד"ר ליאן פיגוט. תמונות ומידע מאוסטרליה: Australian Jewish News; קואולה אלקסיאנדיס; פיל בוקס; וסלי בראון; דייויד גולדברג; שרה ג'רוויס; בטי ווילקנפלד; דבורה ווילר; ברונין ווית'; אסתר ווקרמן; קית' לורנס; סם ליפסקי; נטלי מוביני-קשה; ג'יל מרגו, דייויד סלמון; קולין רובינשטיין; לי שטרן. תמונות ומידע מישראל: לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים; מכון בן צבי לחקר קהילות ישראל במזרח; פיטר אדלר; רינה אשכנזי; מיכאל גלצר; שרית דרומי; פול ישראל; יהודית לנדאו; לאה קינברג; קלווין קרומבי; סוזן רוטלנד; פרנק שטיין ולביא שי. פיטר סטירנס מ-PS Design על הייעוץ וההפקה היצירתית. דינה קורן וריקה יצחקי-הראל על עזרתן בהגהות. אליסון דרורי משגרירות אוסטרליה בתל-אביב.

© Commonwealth of Australia 2007
עבודה זו מוגנת בזכויות יוצרים. אין לשכפל שום חלק ממנה, בשום צורה ואופן, ללא קבלת אישור מראש ובכתב מ-Commonwealth of Australia, למעט לשימוש המותר לפי חוק זכויות היוצרים 1968. שאלות ובקשות בנוגע להפצה ולזכויות יש להפנות אל:

Commonwealth Copyright Administration, Attorney General's Department, Robert Garran Offices, National Circuit, Canberra ACT 2600
או דרך הכתובת www.ag.gov.au/cca.

ISBN: 978-0-646-49149-3

מאת: ד"ר ליאן פיגוט (BA Syd, MA Syd, MPhil, Oxford Phd Syd).

עיצוב והפקה: פיטר שטרנס, PSDesign תל-אביב (www.psdesign.co.il)

הודפס על-ידי: דפוס שביט, חולון

תרגום לעברית: תרגומי איכות (www.qt.co.il)

60 שנות קשרי גומלין בין מדינת ישראל לבין אוסטרליה

אוסטרליה וישראל ממוקמות בשני צדי העולם. למרות זאת הצליחו לטפח ברית ייחודית ששורשיה קודמים להיווסדה של מדינת ישראל בשנת 1948. למעשה, מעורבותה הצבאית של אוסטרליה בשתי מלחמות העולם ופעילותה הדיפלומטית בשלהי שנות ה-40 מילאו תפקיד משמעותי למדי בקידום הקמתה של מדינת ישראל המודרנית. הקשרים ההדוקים שנוצרו בין שני העמים באותן שנים מוקדמות הבשילו והתפתחו במהלך השנים. נכון להיום, מתקיימים קשרי גומלין מצוינים בין מדינת ישראל לבין אוסטרליה: המסחר ביניהן משגשג, הדיאלוג הפוליטי הולך ומעמיק וברית הידידות בין העמים הנה יציבה מתמיד.

התצלומים שבספר זה והטקסט המלווה אותן מפארים הן את ההיבטים ההיסטוריים והן את ההיבטים העכשוויים של קשרי הגומלין בין אוסטרליה לבין מדינת ישראל. סיפור תרומתה הצבאית הייחודית של אוסטרליה לסיום השלטון העות'מאני על ארץ ישראל במהלך מלחמת העולם הראשונה הוא אפוס שאינו נופל מקרבות גליפולי במונחים של אומץ לב וכושר עמידה, אולם אינו ידוע כמותם. הפרשה הצבאית קשורה קשר הדוק בפרסום הצהרת בלפור על ידי בריטניה בנובמבר 1917, לאות הכרה בזכות הקמתו של בית יהודי לאומי בארץ ישראל. ההצהרה הייתה הצעד הרשמי הראשון בדרך הארוכה שהסתיימה עם היווסדה של המדינה היהודית במאי 1948.

הקשרים הפוליטיים החזקים בין שתי המדינות התגבשו כבר בשנת 1947, עת הביעה אוסטרליה את תמיכתה המדינית בתוכנית החלוקה של האומות המאוחדות, אשר נועדה לפצל את פלשתינה למדינה ערבית ולמדינה יהודית. הקשרים זכו לגושפנקא רשמית עם הכרתה הפורמאלית של אוסטרליה במדינת ישראל, בחודש ינואר 1949. בנוסף, הקהילה הפעילה של יהודי אוסטרליה מהווה גשר אשר אפשר לשמר מגוון רחב של קשרים אישיים בין תושבי אוסטרליה לבין תושבי מדינת ישראל. קשרי המסחר בין שתי המדינות ממשיכים להתפתח ביציבות, בצד שיתוף פירות המחקר המדעי והרפואי והחדשנות הטכנולוגית.

אוסף התצלומים שכלול בספר, אשר משקף היבטים אלה בתולדות הקשרים שבין אוסטרליה לבין מדינת ישראל, אף מספק הצצה ייחודית לנקודות בלתי מוכרות בתהליך הבנייה של שתי האומות. בראשית המאה העשרים אוסטרליה הייתה אומה צעירה, אשר השיגה אמנם שלטון עצמי ועצמאות פוליטית, אולם אופיים

הקולקטיבי של תושביה ותחושת הזהות ההיסטורית העמוקה שלהם היו רק בראשית תהליך ההתגבשות שלהם. בניגוד לכך, העם היהודי התאפיין בתחושה חזקה ועמוקה של זהות היסטורית, אולם עדיין לא השיג שלטון עצמי ועצמאות פוליטית כאומה.

המאבקים הלאומיים של שני העמים - שהאחד מהם נועד להשיג זהות ייחודית והאחר - להגשים את חזון השלטון העצמי - התגבשו בסערת המלחמה. שני העמים שאפו לממש את יעדיהם הלאומיים תוך הפגנת נחישות, תושייה ואופטימיות בלתי נדלים, בתוספת יכולת אלתור. חוויית ההגירה, הכשרת הקרקע בסביבה קשוחה ורוח החלוציות ההרפתקנית המשיכו בעקביות לאפיין את תולדותיהם של שני העמים. מעבר לכך, החלוצים הציוניים הראשונים והלוחמים האוסטרליים של שתי מלחמות העולם חלקו אתוס של שוויון חברתי ושל סלידה ברורה מעולו של השלטון.

במונחים פשוטים ואנושיים ביותר, התצלומים שבדפים הבאים מהווים הוכחה לחגיגה משותפת של החיים, ומדגישים נקודות משותפות בין שני העמים, אשר נקשרו זה בזה לאורך תהפוכות ההיסטוריה. התמונות מסבירות טוב יותר ממילים כיצד ומדוע התהוותה ברית הידידות האמיצה בין שני העמים במהלך המחצית הראשונה של המאה ה-20, ואת האופן שבו לא חדלה לשגשג מאז.

הקדמה מאת שר החוץ, חבר הפרלמנט סטיבן סמית

חגיגות שישים השנה להקמת מדינת ישראל הן הזדמנות פז להביע ולציין את החיוניות הרבה המאפיינת את מערכת היחסים בין ישראל ואוסטרליה - מערכת יחסים המבוססת על קשרי קהילה חמים, ידידות פוליטית רבת שנים וקשרי כלכלה ומסחר ההולכים ומתחזקים. בפרלמנט האוסטרלי צוינה שנת השישים לישראל ב-12 במרס 2008, בדיון מיוחד בו לקחו חלק נציגים מכל קצוות הקשת הפוליטית.

פרסום זה הוא תיעוד מצולם עשיר ומרגש של הקשר האלמותי והאיתן בין שתי הארצות. הספר סוקר ארבעה נושאים - היסטוריה משותפת; מחויבות פוליטית; קשרים בין אנשים; ומדע, טכנולוגיה ומסחר. הוא מפרט את התרומות הרבות, ברמה הלאומית וברמה האישית, אשר הובילו ליחסים הדדיים חזקים וחיוביים, וזאת על אף המרחק הגיאוגרפי הרב בין הארצות.

ההישגים המוצגים בספר זה מבטאים את התמיכה המתמשכת של אוסטרליה בשאיפתה החזקה של ישראל לשלום באזורה. הספר מביע את מחויבותה של אוסטרליה למטרה זו - לאורך ההיסטוריה וגם היום.

בדהרה לתוך ההיסטוריה - ההסתערות על באר שבע. סביר להניח כי התמונה שלעיל צולמה במהלך שחזור שנערך מספר שבועות לאחר האירוע עצמו. (AWM: P03723_001)

פעילות צבאית: מלחמת העולם הראשונה

כיבוש באר שבע ב-31 באוקטובר 1917 והקרבות הנוספים של מלחמת העולם הראשונה שבאו בעקבותיו - אשר הביאו את הקץ על השלטון העות'מאני בארץ ישראל - זוכים להכרה נרחבת כמהלכים קריטיים שהכשירו את הקרקע לקראת הקמתה של מדינת ישראל במאי 1948. אוסף תצלומים ייחודי זה, המציג את תפקידה של אוסטרליה במסע המלחמה הארצישראלי, כולל בין השאר גם תמונות צבע נדירות שצולמו על ידי ג'יימס פרנסיס 'פרנק' הארלי, הצלם הרשמי שסופח לכוח האימפריאלי האוסטרלי (AIF).

הקורפוס המדברי הרכוב של שובל

לאחר כשלון המתקפה על הדרדנלים ב-1915, פונו הכוחות האוסטרליים מגליפולי למצרים. כאן אוחדו הכוחות הבריטיים וכוחותיהן של בנות הברית האחרות - כולל יחידות הפרשים האוסטרליים שכוננו בשם "Light Horse" - ויצרו את חיל המשלוח המצרי (Egyptian Expeditionary Force, EEF). ביוני 1917 קיבל הגנרל האוסטרלי הנרי ('הארי') שובל את הפיקוד על הכוחות הרכובים של הבריטיים ובנות הברית שהשתייכו ל-EEF וכוננו בשם "הקורפוס המדברי הרכוב". כוח זה, שכלל את דיביזיית האנז"ק הרכובה, הדיביזיה האוסטרלית הרכובה (בעבר הדיביזיה האימפריאלית הרכובה) ודיביזיית הפרשים הבריטית, היווה את חוד החנית של ה-EEF, אשר דחק את רגלי הטורקים אל מחוץ לחצי האי סיני ובסופו של דבר אילץ אותם להתרכז בקו ההגנה שבין עזה לבין באר שבע.

פטריק אוסטרלי, ציוני גאה: בבוקר ה-31 באוקטובר 1917 כבשה הדיביזיה האוסטרלית הרכובה את תל אל סקאטי (תל שוקת), כ-10 ק"מ צפונית לבאר שבע. בריגדת הפרשים האוסטרלית הקלה הראשונה ובריגדת הרובאים הניו זילנדית הרכובה הסתערו וכבשו את המוצב האסטרטגי המבוצר בתל שבע (אתר באר שבע הקדומה), לאחר קרב קשה שנמשך מספר שעות. מהלך זה הכשיר את הקרקע לתקיפת העיר באר שבע מכיוון מזרח בהמשך אותו יום. נגד סילווסטר הנרי בראון מגדוד הפרשים הקלים האוסטרלי הראשון (קיצוני משמאל, לעיל) השתתף בכיבוש תל שבע. הוא סיפר בגאווה שהיה החייל היהודי הראשון של הכוחות הבריטיים והאימפריאליים אשר נכנס לארץ ישראל הקדומה. סילווסטר ושלושת אחיו (לעיל) נמנו עם 2,304 האוסטרליים היהודים - יותר מ-10% מכלל האוכלוסייה היהודית - שהתגייסו לכוח ה-AIF הראשון, וכן עם 1,214 חיילי האנז"ק היהודים שהשתתפו בקרבות מחוץ למולדתם.

כיבוש באר שבע

השלב הסופי של כיבוש באר שבע כלל הסתערות אפית של בריגדת הפרשים האוסטרלית הקלה, אשר הנחיתה את מכת המחץ על מגני העיר הטורקים. לאור הדמדומים של 4:30 אחר הצהריים, בעת שיחידות קורפוס הרגלים ה-20 ודיביזיית הפרשים הבריטים תקפו את באר שבע מדרום וממערב, זכו 800 הפרשים נושאי הכידון של בריגדת הפרשים האוסטרלית ה-4 הקלה בתהילת עולם, בעת שהסתערו ממזרח, כיסו מרחק 5 ק"מ של קרקע טרשית ודהרו במדרון לקראת הניצחון על המגנים הטורקים לפני כניסתם לעיר.

המהירות והתזמון היו שם המשחק. הסוסים האוסטרליים התקדמו בנגב במשך שלושה ימים ללא מים. הפרשים והסוסים כאחד היו עמוסים לעייפה בצידוד. אילולא נכבשו הבארות באזור באר שבע, הסוסים היו גוועים זמן קצר לאחר מכן והתקדמות כוחות ה-EEF צפונה, לעבר יפו וירושלים, הייתה מתעכבת לזמן ממושך. כיבוש באר שבע אפשר את כיבוש עזה שבוע מאוחר יותר, ואת ההשתלטות המהירה של ה-EEF על מישור החוף כולו.

כיבוש באר שבע היה הצעד הקריטי הראשון לקראת סיום השלטון העות'מאני בארץ ישראל, והפעיל שרשרת אירועים אשר הגיעו לשיאם עם כינון מדינת ישראל ב-1948. ביום שבו נכבשה באר שבע אישר קבינט המלחמה הבריטי את נוסח ההצהרה שהביעה אהדה לשאיפות הציוניות, ואשר פורסמה יומיים לאחר מכן על ידי שר החוץ ארתור בלפור. תנאי ההצהרה שולבו בסופו של דבר במנדט של ליגת האומות, אשר אישר את השלטון הבריטי בארץ ישראל.

המצבה של רב"ט ג'. פילדינג, בית הקברות הצבאי הבריטי, באר שבע. במהלך כיבוש באר שבע נהרגו 31 אוסטרלים ונפצעו 36. (באדיבות פיל בוקס)

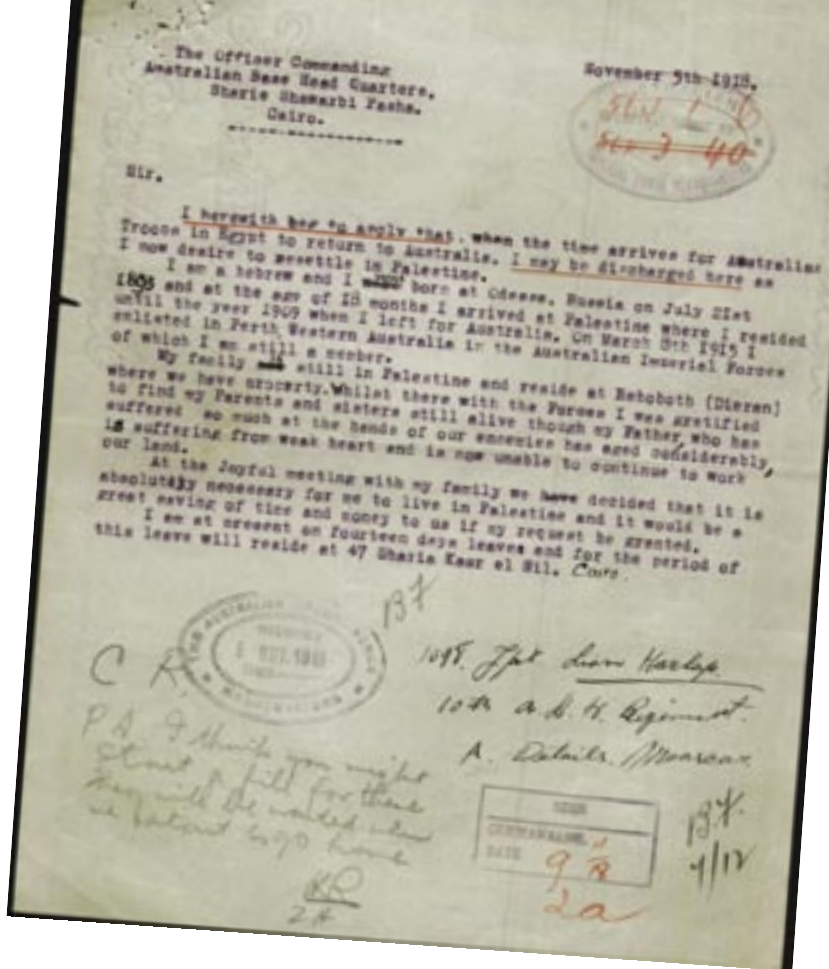

קשרי האנז"ק-היהודים

סיפור של שני דודנים: אברהם שטרנבליץ היה חבר בארגון ההגנה העצמית היהודי המגן, גלגול של ארגון השומר, וחי בקיבוץ רוחמה שבנגב, כ-50 ק"מ צפונית לבאר שבע. תושביה היהודיים של רוחמה גורשו למצרים על ידי הטורקים בשנת 1917, אולם אברהם נשאר בפלשתינה. הוא היה פרש מוחמה, דיבר עברית וערבית שוטפת והכיר היטב את האזור, את מנהגיהם של הערבים המקומיים ואת פריסת הכוחות הטורקיים. עם כניסת ה-EEF לפלשתינה, אברהם יצר קשר עם בן דודו האוסטרלי מקס שטייגראד, ששירת בקורפוס הגמלים האימפריאלי, והעביר מידע מודיעיני לידי הבריטים. הטורקים הכריזו על אברהם כמבוקש, ופעמיים כמעט שהצליחו להרוג אותו. הם אפילו הצליחו לכרוך לולאת חבל סביב צווארו, וסימני הצריבה של החבל ניכרו בו עד אחרון ימיו. אברהם ניצל על ידי אביו, הירש, ועל ידי חבריו מארגון המגן, אשר ניהלו עם הטורקים קרב יריות, שבמהלכו ספג הירש

פציעה חמורה ברגלו. במקרה אחר הצליח אברהם לחמוק מידי רודפיו הטורקים כשדהר אל לב המדבר. הוא הצליח לשרוד כששתה את השתן של סוסו.

אברהם שטרנבליץ ומקס שטייגראד נולדו שניהם בפלשתינה, בשנת 1890. אמותיהם, ג'נדה ופרל גרונשטיין, היו אחיות. מקס, הוריו ואחיו הצעיר, יוסף ("Jaffa Joe") שטייגראד, שמאוחר יותר התפרסם כרופא בצבא האוסטרלי של מלחמת העולם השנייה והגיע לדרגת בריגדיר של כבוד) היגרו לסידיני בשנת 1905. מקס, זכה לציון לשבח בשנת 1917 וקודם מדרגת טוראי לדרגת רב סמל פלוגתי. לאחר המלחמה המשיך לשרת בצבא במשך שנה נוספת והגיע לדרגת סגן משנה. אברהם שטרנבליץ ומשפחתו היגרו לסידיני בשנת 1927. הוא שינה את שמו לאייב שטרן והפך לאזרח אוסטרלי. צאצאיו - הדור הרביעי למשפחתו - מפוזרים כיום בכל רחבי אוסטרליה.

מכתב מלאן חרל"פ

בראשית 1918 שב הפרש לאון (אריה) חרל"פ (גדוד הפרשים הקלים ה-10) והתאחד עם הוריו ואחותו שנותרו ברחובות, לאחר שהוא עצמו היגר לאוסטרליה מפלשתינה בשנת 1909. המכתב המופיע כאן, שנכתב שישה ימים לפני שביתת הנשק, הוא פנייה נרגשת מלאון למפקדו הישיר, שבה הוא מבקש אישור להישאר בפלשתינה עם משפחתו לאחר המלחמה. בקשתו נענתה בחיוב. (NAA:B2455)

תחילתם של קשרי ידידות

במהלך מסעם של כוחות ה-EEF צפונה מכיוון עזה, כוחות אנז"ק היו הראשונים שנכנסו לערים יהודיות כגון רחובות (דיראן) וראשון לציון. הם התקבלו כמשחררים על ידי תושביה היהודים של הארץ. החייל האוסטרלי יון אידריס נזכר:

"בטח נראינו להם כלוחמים מוזרים, משום שהם בהו בנו ממש כאילו ציפו לפגוש גיבורי על ולא אוסטרלים במדים מהוהים. אינני חושב שהם תפסו שהיינו באמת

ובתמים אותם אנשים שגירשו את שליטי הארץ. הם נראים נדהמים, כאילו על ספו של דבר מה שהוא נשגב מבינתם: הם רועדים כשהם לוחשים את השם "ירושלים". נראה שאחת הנבואות הקדומות מבשרת את נפילתה של ירושלים ואת שחרורה מעול הטורקים או מעולו של כופר אחר".

מיד לאחר כניסת בריגדת הפרשים הקלה לרחובות, ב-16 בנובמבר 1917, קבע הגנרל הארי שובל את מפקדתו בביתו של לזר סלוצקין, לשעבר תושב מלבורן. סלוצקין היה אחד מאותם 12,000 תושבי פלשתינה שקובצו על ידי העות'מאנים, נשדדו וגורשו לאלכסנדריה שבמצרים בין דצמבר 1914 ומרץ 1915. באלכסנדריה הם פגשו את האנז"קים שהיו בדרכם לגליפולי ויצרו עמם קשרי ידידות.

שמואל בן זאב, בנם של שמעון אברמוביץ' (בן זאב) וביילה הירשפלד - צאצאים למשפחות שייסדו את ראשון לציון בשנים 2-1881 נולד במקום בשנת 1900 כבן שלישי מתוך שבעה ילדים. המשפחה נשארה בראשון לציון במהלך מלחמת

העולם הראשונה. כשהכוחות הבריטיים והאוסטרליים נכנסו לארץ, הצטרף שמעון לחיל הרגלים והגיע לדרגת רב"ט. לאחר מכן הוא סופח לגדוד הפרשים הקלים ה-6 ושירת בהצלחה כמתרגם וכגשש בחזית עבר הירדן ובמהלך הקרבות שנערכו בעמאן ובסביבותיה.

(הטקסט נכתב על ידי לביא שי וטינה ינקלוביץ' מ"יד בן צבי", ירושלים).

שמואל בן זאב מראשון לציון (יושב) וחברו והקשר שלו, רוי מאניקס מגדוד הפרשים הקלים ה-6 - דוגמה לחברויות האישיות שנרקמו בין חיילים אוסטרלים לבין המתנדבים היהודים מפלשתינה. (יד בן צבי, ירושלים)

אוסטרלים מן הדיביזיה הרכובה של האנו"ק משקים את סוסיהם לרגלי הר ציון. (AWM: B01518)

כיבוש ירושלים

ב-8 בדצמבר 1917, לאחר שלושה שבועות של לחימה תובענית, החל המבצע הסופי של כוחות ה-EEF לכיבוש ירושלים. הדיביזיה ה-60 והדיביזיה ה-74 הבריטיות תקפו את העיר מן המערב, הדיביזיה ה-53 הגיעה מן הדרום ואילו גדוד הפרשים הקלים האוסטרלי ה-10 איגף מדרום-מערב. שתי היחידות האחרונות כבשו את בית לחם באותו יום.

ב-9 בדצמבר 1917 נכנעה ירושלים רשמית לפני בריגדיר-גנרל שי (Shea), מפקד הבריגדה ה-180 של הדיביזיה ה-60 הבריטית. גדוד הפרשים הקלים ה-10 נמנה על יחידות ה-EEF שנכנסו לירושלים. יהודי ירושלים חברו לתושביה הנוצרים וערכו קבלת פנים נלהבת לכוחות ה-EEF.

ערבים מקומיים שסופחו לפרשים הקלים האוסטרליים משוחחים במהלך ערבוב מזון לבעלי החיים. (AWM: P03631.067)

אחד מגדודי הפרשים הקלים במצעד שנערך בירושלים לאחר כיבוש העיר ב-9 בדצמבר 1917. ברקע, העל הגבעה שמשמאל, ניתן להבחין בחומות העיר העתיקה. (AWM: B01619)

”המסע הגדול”: כיבוש ארץ ישראל המרכזית והצפונית

12 יום הצליחו האוסטרלים וכוחות ה-EEF האחרים לכסות כמעט 750 קילומטרים, והמסע כולו הגיע לשיא ב-1 באוקטובר 1918, עת צעדה בריגדת הפרשים הקלים ה-3 במרכז דמשק וקיבלה את כניעתה הרשמית של העיר, כפי שהוצגה על ידי המושל אמיר סעיד. המסע תואר על ידי גנרל ווייבל, ראש המטה הכללי הבריטי, כ”מבצע הגדול ביותר בתולדות הכוחות הרכובים”.

המסע הגדול של 12,000 פרשים אוסטרלים קלים, שהחל צפונית ליפו ב-19 בספטמבר 1918, היה מבצע שלא נפל בחשיבותו הצבאית מן ההסתערות על באר שבע. האוסטרלים הרכובים, שהתאמנו כפרשים, כיסו יותר מ-50 קילומטרים ביום לצד הכוחות ההודו-בריטיים מדיביזיות חיל הפרשים ה-4 וה-5. בימים שלאחר מכן התקדם הכוח כולו מזרחה, התגבר על ההתנגדות הטורקית במגידו ואף איגף ולכד אלפי חיילי אויב נדהמים, בטרם השתלט על נצרת ועל טבריה וחדר לסוריה. במשך

AWM: B00256

לוטננט-קולונל אליעזר מרגולין (רכוב, מימין) מפקד על הגדוד ה-39 של קלעי המלך בבן שמן, ארץ ישראל. (משרד הביטחון)

לוטננט-קולונל אליעזר מרגולין היה יהודי יליד רוסיה שהיגר לפלשתינה בשנת 1892, ועשר שנים מאוחר יותר עבר לאוסטרליה. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה הוא התגייס לכוחות האימפריאליים של אוסטרליה. כקפטן (סרן) פיקד על הגדוד ה-16 בגליפולי, שם שירת תחת פיקודו של ג'ון מונש ואף נטל חלק בנחיתה ובקרבות העזים, כגון הקרב על Quinn's Post. הוא סייע בארגון הפינוי והיה אחד מן האחרונים שעזבו את גליפולי. לאחר מכן נשלח להילחם בצרפת, שבה נפצע אנושות. הוא אף זכה לעיטור מופת.

במהלך אוגוסט וספטמבר 1918 לחמו הגדודים העבריים לצד כוחות האנו"ק בשומרון, בעמק הירדן ובאזור עבר הירדן. לאחר כיבוש א-סאלט על ידי האנו"קים, מונה מרגולין למושל הצבאי של העיריה. אחד מן החיילים היהודים ששירתו בגדוד

קלעי המלך נזכר: "האוסטרלים היו החברים הטובים ביותר שלנו מקרב הכוחות הלא-יהודים. הם לא היו מוסתים, והחבר'ה שלנו העריכו אותם משום שהעניקו לנו מים ומנות מזון, בתוספת לחיצת יד וחיוך".

קולונל מרגולין, שזוכר כגבר מרשים, אשר "רוכב על סוסו כמו בדואי ויורה כמו אנגלי", התפרסם כגיבור לאחר עלילותיו בפלשתינה. אישים ציוניים מובילים כדוד בן גוריון, יצחק בן צבי וזאב ז'בוטינסקי שירתו לצדו או תחת פיקודו. לאחר המלחמה וטרם שובו לאוסטרליה מונה מרגולין למפקד "הגדוד הראשון ליהודה", שאחד ממרכיביו היה אמור להיות כוח הגנה מעורב ערבי-יהודי בפיקוד בריטי.

שלושה מאנשי תחנת הקשר הגדודית של הפרשים האוסטרליים הקלים, כשהם ישובים עם ההליוגרף שלהם על המזח שלחוף הכנרת. (AWM: B00277)

ב-25 בספטמבר 1918 הסתער גדוד הפרשים הקלים האוסטרלים ה-11 של הבריגדה הקלה ה-4, בסגנון כיבוש באר שבע, על חפירות הטורקים ועל המקלענים הגרמנים שהתרכזו בצמח שבקצה הדרומי של הכנרת, ליד טבריה. האוסטרלים ירדו מסוסיהם ונכנסו לקרב פנים אל פנים מול הטורקים. פלוגה מגדוד הפרשים הקלים האוסטרלים ה-12 התקדמה לעבר טבריה מדרום מערב, לאורך שפת האגם. הבריגדה ה-3 הקלה איגפה את טבריה מדרום מערב. לאחר כיבוש צמח הם התקדמו לעבר טבריה מן הצפון. שני הכוחות השתלטו על טבריה שלחוף הכנרת בשעות אחר הצהריים המאוחרות. תושבי העיר קידמו את פניהם בהתלהבות אדירה.

חיל האוויר האוסטרלי

בחיל האוויר האוסטרלי (AFC) היו טייסים רבים שהחלו בשירותם כחברי בריגדת הפרשים הקלה והמשיכו להעביר דוחות מודיעיניים אודות תנועות האויב ולספק תמיכה לפרשים הקלים וליחידות אחרות של ה-EEF גם במסגרת תפקידם ב-AFC. בשלב מאוחר יותר הפך ה-AFC לחיל האוויר האוסטרלי המלכותי.

טייס (משמאל) ונווט (מימין) לפני מטוס בריסטול של טייסת מס.1 האוסטרלית. הנווט הוא לוטננט ג'יימס המילטון טרייל. הטייס הוא לוטננט לאונרד מלקולם סאמנר פוטס או לוטננט ג'.צ. פיטרס, שעמו נהג טרייל לטוס בדרך כלל. (AWM: P03631.030)

31 באוקטובר 2007. השחזור לרגל יום השנה ה-90 להסתערות גדודי הפרשים האוסטרלים הקלים ה-4 וה-12 של אוסטרליה על באר שבע. עם הרוכבים נמנו לוחמים בגילאי 18 עד 80, וביניהם צאצאי הפרשים האוסטרליים שהיו לכושים במדי צמר תקופתיים, כולל כובעים רחבי שוליים ורוכים מתקופת מלחמת העולם הראשונה.

זוכרים את תפקיד האנז"קם בפלשתינה, 1917-1918

ברחבי ארץ ישראל פזורים אתרי קרבות ואתרי זיכרון רבים המנציחים את תרומתם של החיילים האוסטרלים לפלשתינה של שתי מלחמות העולם ואת הקורבנות שהקריבו. גם באוסטרליה נמצאים אתרי זיכרון המוקדשים לגבורתם של הפרשים הקלים וכוחות אוסטרליים נוספים בארץ ישראל. באוקטובר 2007 ציינו אוסטרליה ומדינת ישראל את כיבוש באר שבע מידי הטורקים על ידי שחזור ההסתערות. יום השנה ה-90 לכיבוש באר שבע מידי הטורקים על ידי שחזור ההסתערות. באפריל 2008 נחנך רשמית "פארק החייל האוסטרלי" סמוך לאתר הקרב המפורסם.

במהלך הטקס לציון 75 שנה לכיבוש באר שבע על ידי כוחות האנז"ק והכוחות האימפריאליים ב-31 באוקטובר 1917, הביע נציג קיבוץ בארי הוקרה לזכרם של אלפי החיילים מאוסטרליה, בריטניה, ניו זילנד ומדינות הברית האחרות אשר לחמו ונפלו בזירת המזרח התיכון בשתי מלחמות העולם, תוך שהם מכשירים את הקרקע להקמתה של מדינת ישראל.

"אנו חשים בחשיבות היותנו סמוכים כל כך לאתר ההיסטורי של הקרב שהתחולל לפני זמן כה רב, אשר אפשר את צמיחתו ושגשוגו של קיבוצנו כאן, באזור הנגב הצפון-מערבי. אנו מוקירים את זכרם של הלוחמים שמסרו כאן את נפשם. אנו מצדיעים לאלה מכם אשר בצעירותם נטלו חלק במלחמת העולם ה-1 או השנייה. האם בעת שהבטתם בשדות הקטל שיערתם בנפשכם כי יום יבוא ושדות של חיים יצמחו מתוך שאון הקרב? האם ניתן היה לדמיין את קולות צחוקם של ילדים, את הוורדים שבגנים? אנו, תושבי בארי, מודים לכם ומוקירים אתכם. כישראלים, אנו מבינים את הקורבן שהקרבתם כאן. הקרב שבו השתתפתם סייע לשנות לא רק את גורלו של האזור, אלא גם את גורל העולם".

(למעלה) אחד מאתרי הזיכרון לחיילי האנז"ק נמצא בסמוך לקיבוץ בארי שבצפון-מערב הנגב. הוא ממוקם- כיאות - בחורשת אקליפטוסים (האקליפטוס הוא העץ הבולט והנפוץ ביותר באוסטרליה). (למטה) פרט מתוך האנדרטה. (תמונות באדיבות פיל בוקס ורמי חרובי)

"פארק החייל האוסטרלי" היה יוזמה של קרן פראט, גוף פילנתרופי שמרכזו במלבורן. סם ליפסקי והמייג'ור-גנרל (בדימוס) ו.ב. דיגר ג'יימס AC MBE MC (נותן החסות ל-Australian Light Horse), בשיתוף עם מנהל קרן פראט-ישראל פיטר אדלר, שיתפו פעולה עם עיריית באר שבע ועם קרן באר שבע במטרה להקים פארק מתוך הוקרה לתרומה המונומנטלית של הפרשים הקלים לציונות ולמדינת ישראל. בנוסף לפסל ברונזה בגודל טבעי של סוס ורוכבו, פרי עבודתו של הפסל האוסטרלי הנודע פיטר קורלט, והצמחייה האוסטרלית המשולבת בסביבה, כולל הפארק גם גן משחקים משולב דו-שימושי, המאפשר גישה ומצויד במתקנים עבור ילדים נכים, וכן אמפיתיאטרון שבו 300 מושבים.

20 במאי 2007. הפסל פיטר קורלט ומנכ"ל קרן פראט סם ליפסקי ב'רהין' (Raheen), ביתם של ריצ'רד וג'ין פראט הממוקם במלבורן, כשהם אווזים בדגם הפסל של "הפרש הקל האוסטרלי". האירוע נועד לציין את ההשקה הרשמית של פרויקט "פארק החייל האוסטרלי" על ידי השר לענייני החיילים הוותיקים באותה תקופה, ברוס בילסון, שייצג את ממשלת אוסטרליה. במקום נכחו גם נציגים של כוחות המילואים והכוחות הסדירים של הצבא האוסטרלי, וכן סר זלמן וליידי קוואן.

מלחמת העולם השנייה

בניגוד למלחמת העולם הראשונה, במלחמת העולם השנייה לא התקיים מבצע צבאי בפלשתינה. המערכה הצבאית המשמעותית שהתקיימה במזרח התיכון בין גרמניה ואיטליה לבין בעלות הברית התחוללה בצפון אפריקה, ובה התבלטו במיוחד דיבזיות ה-AIF ה-6, ה-7 וה-9. אילו היו רומל והצבא הגרמני פורצים אל מעבר לגבול מצרים, סביר להניח שהקץ היה מקיץ על האוכלוסייה היהודית של ארץ ישראל. בנוסף, בסוריה התחולל מסע קרב צדדי בסיוע מקומי כנגד צרפת של וישי.

26 בדצמבר 1940. חיילים אוסטרליים מגדוד ה-AIF ה-2 מפליגים מנמל סידיני בדרכם לפלשתינה. (AWM: P027.002)

אוגוסט 1940. דיוקן של טוראי ג'.ק'. דאונס מסידיני, ניו סאות' וויילס, הלוחם הצעיר ביותר בגדוד 2/4. התמונה צולמה במחנה Kilo 89 בפלשתינה, לאחר שובו מחיפה, שם השתתף בפעילות נגד מטוסים. (AWM: 002946)

אפריל 1941. מייג'ור פארלי מניו סאות' וויילס, מפקד ה-Railroad Construction Company מס. 3, מחנה רפיח, עם שני המתורגמנים שלו, עבאס סלחאת אפאנדי וכמיל חמדאן מאדי. (AWM: 007020)

במהלך הקרבות שימשה פלשתינה כזירת אימונים וכמקום מנוחה עבור הכוחות האוסטרליים וכוחות נוספים של בעלות הברית, וכן כמקום טיפול והחלמה עבור החולים והפצועים. קשרי הידידות שנרקמו בין הכוחות האוסטרליים לבין האוכלוסייה המקומית במהלך מלחמת העולם ה-1 חודשו ואף העמיקו. הדף הראשי של ה-Palestine Post (שקדם ל-Jerusalem Post) מה-13 בפברואר 1940 מסכם את שובם בכותרת הפשוטה "האנז' קים חוזרים". בתמונות מאותה תקופה בולטים החיוכים והרוח הטובה, אשר מהווים עדות חותכת לחמימות שאפיינה את הקשרים ם וזאת במיוחד לאור העובדה שמדובר בתקופה שבה התחוללה טרגדיה חסרת תקדים עבור העם היהודי.

בילויים

במהלך מלחמת העולם השנייה הקים היישוב העברי ״ועדות הכנסת אורחים״ בערים תל אביב, ירושלים וחיפה, שנועדו לספק אפשרויות בידור וספורט, חדרי קריאה, שירותי מתורגמנות, ארוחות חמות ולינה לאנשי הצבא האוסטרליים. ועדות אלה אף ארגנו מסיבות ריקודים שבועיות, משחקי קלפים וסיורים. כל המתקנים והשירותים שהוצעו על ידן היו פופולאריים ביותר בקרב האוסטרליים, אשר מצדם גמלו בארגון ערבי שירה קהילתיים, חגיגות בחופים ואירועים נוספים.

6 ביוני 1940. חיילים אוסטרליים השוהים בחופשה בירושלים נפגשים עם קבוצה של נשים אוסטרליות שמשרות בפלשתינה במסגרת הצבא הבריטי. נשים אלה, והכוחות הבריטיים שאליהם הן מסופחות, שירתו בזירת הקרבות בצרפת עד זמן לא רב קודם לכן. הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים (AWM: 004038)

אוקטובר 1941. המונים מתאספים בחוף הים של תל אביב כדי לחזות בחיילי ה-AIF המשתתפים בפסטיבל הגלישה האוסטרלי. במקום מתנופפים הדגל האוסטרלי והדגל (לעיתיד) של מדינת ישראל. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

קשרי ידידות

10 ביולי, 1940. העיר תל אביב חוגגת את "Aussie Day". ההמונים מציפים את רחוב בן יהודה כדי לחזות במצעד החיילים האוסטרליים. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

חייל אוסטרלי תורם לקרן הקיימת לישראל בתל אביב. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

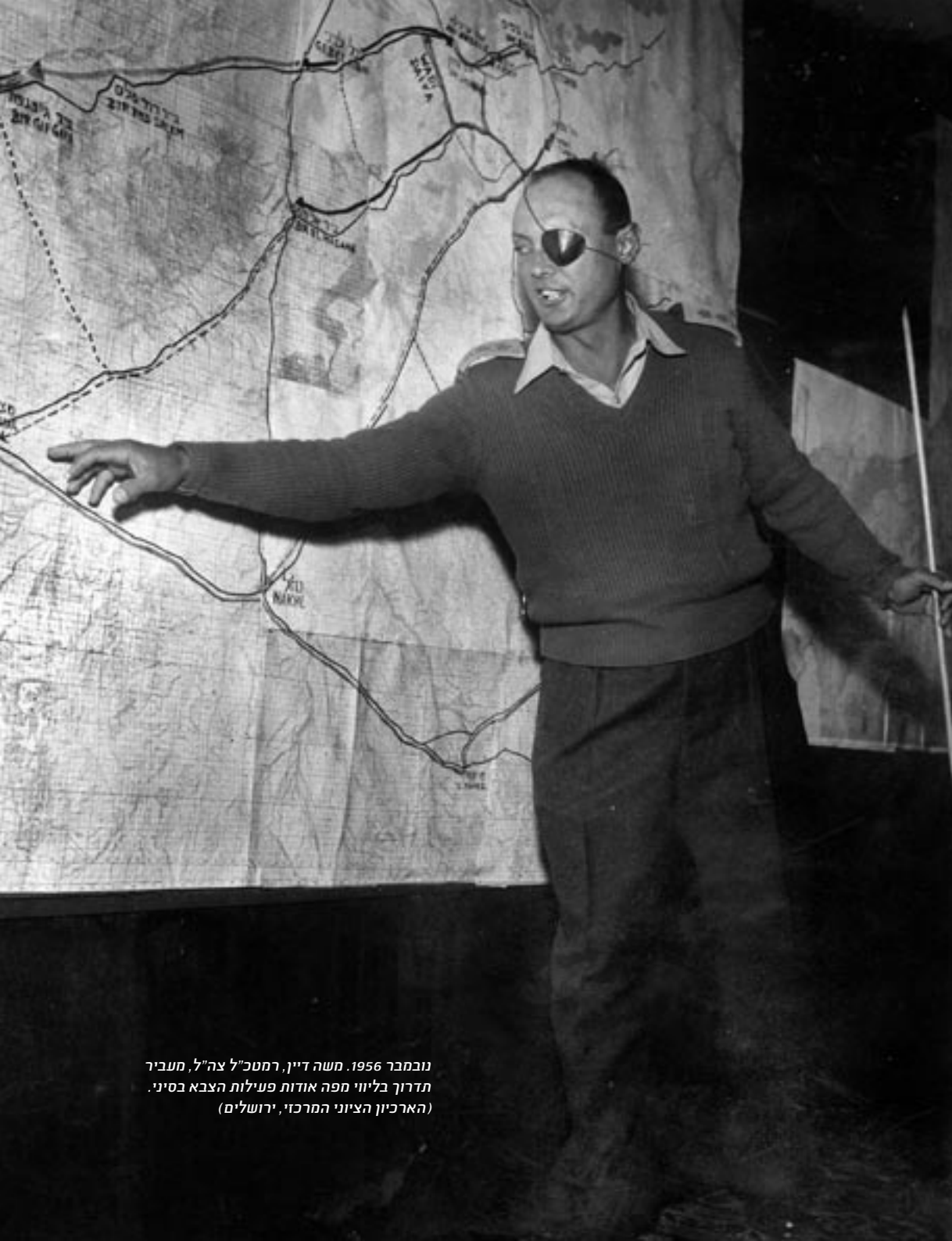
כפי שצוין במהדורת ה-Sydney Jewish News מן ה-21 ביוני 1940, "החיילים האוסטרליים מתקבלים בזרועות פתוחות בתל אביב. הילדים במיוחד מאושרים מן הביקור ומתענגים באופן גלוי על מעשי הקונדס של גיבוריהם. רבים מן הלוחמים תרמו לאחרונה לקרן הקיימת, לצורך הקמת חורשת זיכרון, ועל מדים רבים נראים התגים הכחולים-לבנים של הקרן הקיימת. קבוצת גברים אחת משכה אליה קהל רב ברחוב אלנבי, שם ארגנה אירוע שירה בציבור של שירי המלחמה, כולל "Washing on Siegfried Line"-1 ו-"Pack up your Troubles".

החיילים האוסטרליים היו אהודים על התושבים המקומיים, אשר זכרו את השתתפותם בקרבות פלשתינה של מלחמת העולם הראשונה. כאן, בתמונה שצולמה בבית הקברות הצבאי בירושלים באפריל 1940, חולק הרב"ט צ. באנקס רגע קליל עם ילד יהודי צעיר בעת שהוא מספר את חוויותיו מן המלחמה האחרונה. (AWM: 001589)

2 בנובמבר 1941. חיילים אוסטרליים עם ילדים מן המנזר הצמוד לכנסיה הרוסית על שם מריה מגדלנה, ירושלים. (AWM:010482)

נובמבר 1956. משה דיין, רמטכ"ל צה"ל, מעביר תדרוך בליווי מפה אודות פעילות הצבא בסיני. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

1940. חייל אוסטרלי עם נער יהודי צעיר בחגיגות פורים בתל אביב. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

חיילים אוסטרליים עם ילדים מקיבוץ תל יוסף. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

ב-8 ביוני 1941 פלשו כוחות בריטיים וכוחות בעלות הברית לסוריה ולבנון, שנשלטו על ידי צרפת של וישי. את יחידות החלוץ הובילו גששים יהודיים שגויסו בפלשתינה. במסגרת ההכנות לקראת הפלישה הוביל משה דיין קבוצה של "מדריכים וחיילי הנדסה" יהודיים מקיבוץ חניתה לעומק הלבנון, כדי שיוכלו לספק מפות של השטח לכוחות הברית. אחד מחבריו נזכר כי במהלך גיוס הכוח הציע לו דיין "אתה רוצה לראות איך האוסטרלים נלחמים?". ביום שלפני הפלישה הצטרפו דיין והכוח שלו לקבוצה של אוסטרלים בניסיון להשתלט על שני גשרים אסטרטגיים בכביש החוף, כ-10 ק"מ צפונית לגבול לבנון-פלשתינה. במטרה להגן על המיקום שלה ניסתה הקבוצה להשתלט על תחנת משטרה סמוכה, שהייתה מעוז של כוחות וישי. במהלך הקרב פגע כדור במשקפת שדרכה צפה דיין וגרם לריסוק העדשה ומארז המתכת, שנתקעו בעינו השמאלית והסבו לה נזק בלתי הפיך. לאחר המלחמה ובהמלצת אחד הקצינים האוסטרליים הוענק לדיין ה-Distinguished Service Order, אחד מהאותות הצבאיים הגבוהים ביותר של חבר העמים הבריטי, אשר ניתן לקצינים זוטרים רק בנסיבות יוצאות דופן.

שומרי השלום מטעם האו"ם: 1948 עד 2008

אוסטרליה המשיכה לתרום תרומה נכבדת למאמצי ישראל להגיע לקשרי שלום ובטחון עם שכנותיה, וזאת דרך השתתפותם של אנשי צבא אוסטרליים בכוחות שמירת השלום והפיקוח על הסכמי שביתת הנשק שהתגבשו בנקודות קריטיות לאורך ההיסטוריה של מדינת ישראל, החל בארגון הפיקוח על שביתת הנשק של האו"ם (UNTSO) שהוקם ביוני 1948.

ימים של אי ודאות

ארגון UNTSO הוקם בשנת 1948, לאחר שמועצת הביטחון של האו"ם קיבלה החלטה שקראה להפסקת פעולות האיבה בגבולותיה של פלשתינה והורתה למתווך מטעם האו"ם לפקח על שמירתה של הפסקת האש בסיוע קבוצה של פקחים צבאיים. כוח משימה זה של משקיפים בלתי חמושים זכה לכינוי UNTSO (ארגון הפיקוח על שביתת הנשק של האו"ם), ולמעשה היה כוח שמירת השלום הראשון שהוקם על ידי האומות המאוחדות. כיום מונה UNTSO כ-150 משקיפים צבאיים ונתמך על ידי צוות אזרחי, מקומי ובינלאומי כאחד. מפקדת UNTSO נמצאת בירושלים, במקום ששימש כמשכנו של הנציב הבריטי בארץ ישראל. לארגון מוצבים גם בנקורה שבדרום לבנון, בטבריה, בדמשק שבסוריה ובאיסמעיליה שבמצרים. "מבצע פלאדין" - תרומתה של אוסטרליה ל-UNTSO - החל ב-1956, עם הקצאתם של ארבעה משקיפים מטעמה למשימה. כיום מועסקים ב-UNTSO שנים עשר עובדים אוסטרליים המשמשים כמשקיפים או קציני מטה.

אות UNTSO
צילום באדיבות מייקל ווס,
Heritage Medals Group

ילדים ישראלים מקדמים את פניו של חייל אוסטרלי מארגון UNTSO
שהגיע זה עתה לתל אביב. (Getty Images)

11 בנובמבר 2007. ראש משלחת UNTSO, מייג'ור-גנרל איאן גורדון מאוסטרליה (מרכז), עם בני ארצו מייג'ור קארלה ווטס (שמאל) ומייג'ור ג'ון לברי (ימין). לאחר הנחת הזרים בבית הקברות הצבאי הבריטי שבהר הצופים, ירושלים, לרגל יום הזיכרון. במהלך הטקס הניח מייג'ור גנרל גורדון זר מטעם האו"ם ו-UNTSO. מייג'ור גנרל גורדון הוא האוסטרלי השני המשרת כראש UNTSO. קדם לו מייג'ור גנרל טים פורד, שכהן בתפקיד בין השנים 1998 עד 2000, עד שמונה ליועץ הצבאי של מזכ"ל האו"ם.

בית הקברות הבריטי בהר הצופים מנוהל על ידי ה-Commonwealth War Graves Committee. במקום נמצאים קבריהם של 144 אוסטרלים, לצד קברי קצינים וחילים מבריטניה, ניו זילנד ודרום אפריקה. מדי שנה, ביום אנו"ק, מתקיים במקום גם טקס השחר (ה-Dawn Service).

שיתוף פעולה עכשווי

"מבצע מזורקה" מייצג את תרומתה של אוסטרליה לכוח הרב לאומי ולכוח המשקיפים - סיני (MFO) - ארגון שאינו כפוף לאו"ם, אשר הוקם בשנת 1981 לצורך פיקוח על קיום הסכם השלום שנחתם בשנת 1979 בין ישראל למצרים. אוסטרליה, שהנה תורמת מרכזית לארגון, החלה את פעילותה במסגרת הכוח בשנת 1982 עם הקמתה של טייסת מסוקים משותפת לה ולניו-זילנד. כיום משתתפות ב-MFO 11 מדינות, כולל אוסטרליה, ניו-זילנד, ארצות הברית, קנדה, פיג'י וצרפת. 25 אנשי הצבא האוסטרלים מסייעים לתהליך השלום באמצעות פיקוח על הגבול, הכנת תדרכי פעילות יומיים ותמיכה במפקדה.

מסוק ה-Iroquois של חיל האוויר האוסטרלי במשימת סיור מעל סיני, במסגרת פעילותה של הנציגות האוסטרלית בכוח הרב לאומי והמשקיפים - סיני (MFO). (ארכיון ההנצחה האוסטרלי AWM: P01751.003)

קצין הצבא האוסטרלי סרן פיטר פאואר בתצפית שבמוצב המשקיפים 73, הממוקם בסמוך ליישוב מג'דל שמש ברמת הגולן. (ארכיון ההנצחה האוסטרלי)

מוצב 73 ממוקם ברמת הגולן, בסמוך לקצה הצפוני של אזור ההפרדה בין השטחים שנמצאים תחת שלטון ישראל לבין אלה שתחת שלטון סוריה. סרן פאואר היה קצין צבא אוסטרלי שסופח ל-UNTSO והוצב ב-Observer Group Golan (טבריה). תחנת טבריה מספקת משקיפים צבאיים לכוח UNDOF של האו"ם היושב בגולן, אולם המשקיפים עצמם משתייכים ל-UNDOF. UNTSO הוקם בשנת 1974, בעקבות ההפרדה בין הכוחות הישראליים והסוריים ברמת הגולן. UNDOF ממשיך לפקח על יישום ההסכם ולשמור על קיומה של הפסקת האש. (AWM: P03530.005)

סרן פיטר מקארתי המנוח בתדרוך של חברי קבוצת המשקיפים בלבנון, בשנת 1986. (ארכיון ההנצחה האוסטרלי)

סרן מקארתי היה קצין צבא אוסטרלי שסופח לקבוצת המשקיפים בלבנון (OGL) שפעלה בדרום לבנון. ה-OGL מספק משקיפים צבאיים לכוח הזמני של האו"ם היושב בלבנון, אולם המשקיפים עצמם משתייכים ל-UNTSO. ב-12 בינואר 1988 יצא סגן מקארתי לסיור בחברת משקיף קנדי, והרכב שבו נסעו עלה על מוקש. סרן מקארתי נהרג והקנדי נפצע פצעים קשים. לאחר מותו הוענקה לסרן מקארתי ה-RSL Anzac Peace Medal. (AWM: P03512.001)

שיתוף פעולה בטחוני: 1948-2008

מאז 1948 מילאו האדם והטכנולוגיה כאחד תפקיד מרכזי בקשרי הגומלין הביטחוניים שבין אוסטרליה למדינת ישראל. בעבר החזיקו יהודים שונים, אשר היו או הפכו לאזרחים אוסטרליים, בתפקידים רבי חשיבות בצבא ובשירותי המודיעין של מדינת ישראל. הדבר נכון גם לגבי אלפי היהודים האוסטרליים אשר בחרו לקבוע את מקום משכנם במדינת ישראל, או כאלה אשר שירתו בה כמתנדבים.

יחידת קומנדו של חטיבת גולני בפעולה באזור הגליל התחתון, 1948. איש העסקים האוסטרלי פרנק לואי, אז בן 17, יושב על הג'יפ בשורה השלישית, שלישי מימין.

חטיבתו של פרנק לואי הגיעה לפלשתינה מצ'כוסלובקיה שסועת הקרבות בשנת 1946, כשלואי היה בן 15. במהלך מלחמת העצמאות של מדינת ישראל לחם במסגרת יחידת קומנדו מובחרת של חטיבת גולני. בגיל 21 עזב פרנק לאוסטרליה, כדי להתאחד עם בני משפחתו ששרדו והתיישבו בה לאחר מלחמת העולם השנייה. בתחילת דרכו הוא יצר ובנה את ווסטפילד, חברה רשומה של מרכזי קניות גלובליים, אשר כיום היא אחת מהחברות המובילות מסוגה בעולם. פרנק זוכה להכרה כנדבן וכאיש עסקים מוביל בזירה האוסטרלית ובזירה הבינלאומית כאחד.

כחלק ממחויבותו למדיניות הציבורית, סייע לואי בשנת 2006 לכינון המכון ללימודי ביטחון לאומי באוניברסיטת תל אביב (הכולל גם את מכון יפה ללימודים אסטרטגיים). הוא מכהן כיושב ראש מועצת המנהלים של המכון. המכון מיועד לאפשר ניהול מחקר בלתי תלוי של כלל ההיבטים האסטרטגיים הקשורים במדינת ישראל ואף לתרום לדיון הציבורי בנוגע לסוגיית הביטחון הלאומי.

הארי קרשנשטיין, יליד פרת', היה טייס קרב עטור אותות במלחמת העולם השנייה. לאחר המלחמה חזר לפרת', שם למד ורכש הכשרה כרואה חשבון, עד לביקורו במדינת ישראל בשנת 1956. כשהגיע לישראל התגייס לחיל האוויר, הפך למפקד טייסת ולחם בגבורה במלחמת ששת הימים. לאחר המלחמה גויס קרשנשטיין למוסד, סוכנות המודיעין המרכזית של מדינת ישראל, ועבד עבורו במשך שנים רבות. הוא הלך לעולמו בשנת 2007, כשהיה בן 82. בלווייתו נכחו חברי קהיליית המודיעין והקהילייה הדיפלומטית של מדינת ישראל.

סגירת מעגל

ינואר 2008. בימי מלחמת העולם השנייה חיילים אוסטרלים בחופשה נהנו מחופי הים של תל אביב. כיום חיילים משוחררים מישראל מגיעים לחופי אוסטרליה. ירון (למעלה) ותומר (מתחת) שניהם מראשון לציון נהנים מגלישה בחוף בונדי בסידני

מחויבות פוליטית

כמה מן הצעדים הראשונים בקשרי הגומלין בין המדינות

4 בינואר 1950. השגריר הראשון של אוסטרליה במדינת ישראל, צ. וו. פורמאן (משמאל), משוחח עם נשיא מדינת ישראל ד"ר חיים ויצמן (מרכז) ושר החוץ משה שרת לאחר הגשת כתב ההאמנה שלו. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

במאי 1958 ביקר לראשונה חבר ממשלה ישראלי מכהן באוסטרליה - שר החוץ משה שרת. במהלך הביקור בן שלושת השבועות, הוא דיבר אודות התפקיד המרכזי שמילאה אוסטרליה בגורלו של העם היהודי, אשר בא לידי ביטוי "בתרומתה בשדה הקרב בשתי מלחמות העולם ובהפגנת חוכמה פוליטית באו"ם". מר שרת נכח בארוחת צהריים שהתקיימה בקנברה בחסות המועצה המבצעת של יהדות אוסטרליה והפדרציה הציונית של אוסטרליה, ושאליה הוזמנו כ-150 חברי הסנאט ובית הנבחרים.

העקרונות הבסיסיים אשר מתווים את קשריה הפוליטיים של אוסטרליה עם מדינת ישראל נותרו במידה רבה ללא שינוי מאז הקמת המדינה בשנת 1948, וזאת בלי כל קשר לחילופי השלטון בשתי המדינות. קשרים אלה מתבססים על הידידות החמה שהתפתחה במהלך שתי מלחמות העולם עם גברים ונשים אוסטרליים ששירתו בארץ שנקראה אז פלשתינה.

תמיכת הממשלה האוסטרלית בהקמת מדינת ישראל

הממשלה האוסטרלית מילאה תפקיד מרכזי באירועים שהובילו להקמת מדינת ישראל בשנת 1948. שר החוץ של אוסטרליה, ד"ר הרברט ויר אבאט, כיהן כיו"ר ועדת האד-הוק של האומות המאוחדות לנושא פלשתינה בשנת 1947 - אותה ועדה אשר הציעה את חלוקת פלשתינה לשתי מדינות נפרדות, יהודית וערבית. כאשר ההצעה הובאה להצבעה באסיפה הכללית של האו"ם ב-20 בנובמבר 1947, הצעת החלוקה אושרה כנדרש על ידי רוב של שני שלישים. אוסטרליה הייתה המדינה הראשונה שתמכה בחלוקה. הממשלה האוסטרלית בראשותו של בן צ'פלי הכירה במדינת ישראל החדשה דה פקטו ודה יורה ב-29 בינואר 1949. לאחר שד"ר אבאט נבחר כנשיא האסיפה הכללית, הוא אף ניהל את ההצבעה שבעקבותיה התקבלה מדינת ישראל כחברה באו"ם, בחודש מאי 1949.

אבאט נזכר: "כאשר כיהנתי כיו"ר ועדת האד-הוק בלייק סקסס ב-1947, נשאלתי מדוע לאוסטרליה יש עניין כה מיוחד בפלשתינה. ובכן, השבתי שאלמלא הכוחות הבריטיים והאוסטרליים, ייתכן שפלשתינה הייתה עדיין תחת שלטון טורקי". הוא האמין כי זכותם הבסיסית של העם היהודי ושל העם הערבי להגדרה עצמית מחייבת הקמת מדינה עצמאית עבור כל אחד מהם. כשהחלו ממדי השואה להתברר, הוא הכיר בדחיפות של מימוש זכות העם היהודי להגדרה עצמית ולשלטון עצמי בחלק ממולדתו העתיקה. אבאט, שהיה חסיד נלהב של שלטון החוק, האמין כי במקרים שבהם האו"ם מנהל מחקר מעמיק, דיון והצבעה על נושאים כלשהם - כפי שעשה לגבי סוגיית החלוקה של פלשתינה - הרי שהתוצאה מחייבת את כלל האומות.

1949. נציג ישראל באו"ם, אוברי (אבא) ס. אבן (משמאל) ושר החוץ האוסטרלי, ד"ר אבאט (מימין) באו"ם. (המשרד לענייני חוץ וסחר, קנברה)

בעקבות הצבעת האו"ם בנוגע לקבלת מדינת ישראל כחברה חדשה בארגון במאי 1949, הוקיר אבא אבן את תרומתם של ד"ר אבאט ושל הממשלה האוסטרלית להכרה הבינלאומית במדינה היהודית: "אנו חבים חוב גדול למשלחת האוסטרלית בזכות התמיכה העקבית והאפקטיבית שהפגינה כלפינו באסיפה ובוועדות השונות לאורך כל שלבי הבדיקה של הבעיה שלנו על ידי האומות המאוחדות. תחת הנהגתך היעילה והנחושה אימצה ועדת האד-הוק לנושא פלשתינה, שפעלה במושב השנתי לשנת 1947, את התוכנית שהיוותה בסיס להחלטה ההיסטורית מיום 29 בנובמבר... לבסוף, היה זה שוב תחת הנהגתך ובמידה כה רבה בזכות נחישותך, כי מדינת ישראל התקבלה כחברה באו"ם בהיותה בקושי בת שנה אחת. האופן שבו ניווטת את ההצבעה על החלטה היסטורית נוספת זו - אשר מייצגת באופן ברור את שיאו של התהליך שהחל עם קבלת ההחלטה הראשונה, החמימות ונועם ההליכות שבהם קידמת את ישראל לתוך משפחת האומות, זיכו אותך בהכרת התודה הנצחית של עמנו".

ינואר 1987. זמן קצר לאחר ביקורו באוסטרליה של הנשיא הרצוג הגיע בוב הוק למדינת ישראל והפך לראש הממשלה המכהן הראשון של אוסטרליה שביקר במדינת ישראל. ברקע נראה השגריר האוסטרלי רוברט מרילס. (NAA:A8746, KN18/2/87/154)

מתוך הוקרה לראש הממשלה הוק ולתמיכתו במדינת ישראל והעם היהודי, נטעה הקרן הקיימת לישראל יער על שמו. יער הידידות אוסטרליה-ישראל שבגליל, אשר נחנך בשנת 1988, ניטע כאות הוקרה לכל ראשי הממשלות של אוסטרליה ושל מדינת ישראל, לרגל חגיגות מאתיים השנה לאוסטרליה ויובל ה-40 למדינת ישראל.

מדיניות המזרח התיכון של ממשלת בוב הוק שיקפה במידה רבה את מדיניותן של ממשלות אוסטרליות קודמות, למרות שלהוק היה עניין אישי ארוך שנים במדינת ישראל ובעם היהודי. בשנת 1986 הוא הגיש הצעת חוק לבית הנבחרים האוסטרלי, אשר גינתה את החלטת "הציונות היא גזענות" של האו"ם משנת 1975 וקראה לביטולה. בשלהי שנות ה-80 ובראשית שנות ה-90 שקדה אוסטרליה ם בתמיכת שתי המפלגות הגדולות שלה ם על גיוס תמיכת שכנותיה מאזור האוקיאנוס השקט ודרום מזרח אסיה לביטול ההחלטה על ידי האספה הכללית של האו"ם ם כפי שאכן אירע בסופו של דבר בדצמבר 1991.

נובמבר 1986. הנשיא המכהן הראשון של מדינת ישראל אשר ביקר באוסטרליה היה חיים הרצוג, אשר נראה כאן במהלך שיחה עם ילדים במלבורן. במהלך ביקורו הצהיר הרצוג כי ״אוסטרליה עמדה לצדנו פעמים רבות במהלך השנים הקשות שקדמו להקמת מדינת ישראל, ואף המשיכה לעשות כן מאז הקמת המדינה״. בקבלו את פניו אמר ראש הממשלה בוב הוק, כי ״שורשי הידידות בין שתי המדינות שלנו נעוצים בעצם כינונה של מדינת ישראל המודרנית״. (NAA: A8746, KN18/11/86/71)

מרץ 1966. שר החוץ האוסטרלי פול האסלוק (שמאל) עם השגריר האוסטרלי וויליאם לנדייל (מרכז), באירוע רשמי בתל אביב. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

שר החוץ פול האסלוק היה חבר הממשלה המכהן הראשון מאוסטרליה שקיים ביקור רשמי במדינת ישראל. העיתונות קידמה את פניו בהרעפת שבחים על יחסה הידידותי של אוסטרליה כלפי מדינת ישראל. במהלך ביקורו קיים פגישות ושיחות חיוביות עם ראש הממשלה לוי אשכול ועם שר החוץ אבא אבן. באפריל 1966 הגיע סמנכ"ל משרד החוץ הישראלי ארתור לורי לאוסטרליה, בחברת משלחת של חברי כנסת, כדי להשתתף בכנס הפרלמנטרי הבינלאומי שנערך בקנברה. מאז הפכו הביקורים בדרג השרים ובדרג הפרלמנטרי לדבר שבשגרה.

מאי 1950. מר הארי (יהודה) לוין (מימין), הקונסול הכללי הראשון של מדינת ישראל באוסטרליה (אוגוסט 1949 עד יולי 1950), מסביר לד"ר אבאט את סמליהם של 12 שבטי ישראל, המופיעים על עיטור הכסף שבלוחית המרוקעת שהוגשה לד"ר אבאט על ידי שר החוץ הישראלי משה שרת. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

מאז 1949 נקטו כל ממשלות אוסטרליה, מכל גוני הקשת הפוליטית, באותה מדיניות רשמית כלפי קשרי אוסטרליה-ישראל, שעקרונותיה הותוו על ידי ד"ר אבאט בתקופת המפתח שבין 1947 לבין 1949. אוסטרליה מחויבת לפתרון של שתי מדינות לסכסוך הישראלי-פלשתינאי, וזאת על סמך זכותה של מדינת ישראל להתקיים בשלום ובביטחון ועל סמך שאיפתו החוקית של העם הפלשתיני למדינה משלו. אוסטרליה תומכת בעקביות בכל הניסיונות הבינלאומיים להגיע לפשרה הוגנת בנוגע לקונפליקט הישראלי-פלשתיני ובנוגע לסכסוך הערבי-ישראלי בכלל.

מרץ 1957. שר החוץ האמריקני ג'ון פוסטר דאלס (משמאל), ראש ממשלת אוסטרליה רוברט מנויס (מרכז) ושר החוץ מר ריצ'רד ג'. קייסי (מימין) נפגשים בבית הנבחרים בקנברה לאחר משבר סואץ של שנת 1956. (NAA: A1675, SEAT05/8)

בשנת 1955 הביעו ראש ממשלת אוסטרליה רוברט מנויס ושר החוץ שלה ריצ'רד קייסי את תמיכתם הרשמית בתוכנית השלום הערבית-ישראלית שהוצעה על ידי שר החוץ האמריקני ג'ון פוסטר דאלס. שתי נקודות המפתח של התוכנית היו כדלהלן: גיבוש הסכם רשמי כדי למנוע כל ניסיון של אחד הצדדים לשנות בכוח את הגבולות בין ישראל לבין שכנותיה הערביות; וכן הלוואה בינלאומית שתאפשר למדינת ישראל לפצות את הפליטים הערבים מפלשתינה שלפני הקמת המדינה.

אוקטובר 1991. המנהיג היהודי-אוסטרלי, איזי לייבלר, עם שר החוץ הסיני קוויאן קי'צ'ן בבייג'ינג לאחר הענקת ספר אודות תולדות העם היהודי. התמונה צולמה זמן קצר לפני ההכרה הרשמית של סין במדינת ישראל, בפברואר 1992. (תמונה באדיבות ארכיון לייבלר)

מתוקף תפקידו כסגן הנשיא וכנשיא של המועצה המבצעת של יהדות אוסטרליה, יו"ר המכון האוסטרלי לעניינים יהודיים וחבר הנהלת הקונגרס היהודי העולמי, מילא איש מלבורן איזי לייבלר תפקיד חשוב בקידום שחרורם של יהודי ברית המועצות, לצד בוב הוק (כשזה כיהן כנשיא מועצת האיגודים המקצועיים של אוסטרליה) וממשלת ישראל. לייבלר אף שקד תוך שיתוף פעולה צמוד עם ראובן מרחב - הדיפלומט הישראלי שישב בהונג קונג - על טיפוח הקשרים בין ישראל לבין סין בשלהי שנות ה-80. הוא שימש איש קשר מרכזי בשיחות עם הודו וסין בנוגע להכרה הרשמית במדינת ישראל בשנים 1991/2.

אפריל 1995. ראש ממשלת ישראל יצחק רבין ושר ההגנה של אוסטרליה רוברט ריי בוחנים מסדר טירונים במפקדת צה"ל, תל אביב.

במהלך ביקורו הרשמי התארח השר ריי במחנות צה"ל ובתעשיות הביטחוניות ואף השתתף בטקס הגילוי של אנדרטה בבית הקברות של החיילים האוסטרליים בבאר שבע. בהתייחסו לקשרי אוסטרליה-ישראל, הביע ראש הממשלה רבין את הערכתה של מדינת ישראל לתפקיד שמילאה אוסטרליה בכוח הרב לאומי בסיני וב-UNTSO. בדברו אודות מעורבותה של אוסטרליה במאבק נגד הנאצים במלחמת העולם השנייה אמר רבין: "בלבם של רבים מבני דורי שמור מקום מיוחד לחיילים האוסטרליים שלחמו נגד צבאות רומל במדבר המערבי במהלך מלחמת העולם השנייה".

במסגרת מחויבותה של אוסטרליה לתהליך השלום הערבי-ישראלי, אשר החל לאחר מלחמת המפרץ של 1990/1 ולאחר ועידת מדריד, אירחה ממשלת קיטינג כינוס של מומחים מתחומים שונים אשר התמקד בסוגיית ההים. באירוע השתתפו מדענים ישראלים, פלשתינים וערבים וכן נציגי רשויות שונות.

אפריל 2000. ראש ממשלת אוסטרליה ג'ון הווארד משוחח עם ראש ממשלת ישראל אהוד ברק במהלך ארוחת ערב שנערכה בירושלים, במסגרת ביקורו הרשמי של הווארד בישראל. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

ראש הממשלה ג'ון הווארד ביקר לראשונה בישראל כאיש צעיר, עוד בשנת 1964, והפך למעריץ מושבע של הישגי המדינה הצעירה ושל רוחה. במהלך כהונת ממשלתו, בשנים שבין 1996 לבין 2007, הקשרים בין שתי המדינות נותרו הדוקים ונתנו ביטוי מוחשי לדבריו של ראש הממשלה הווארד, אשר תיאר את אוסטרליה כ"תומכת חזקה, בת ברית קרובה וידידה טובה של מדינת ישראל".

כהוקרה על הידידות שגילה כלפי מדינת ישראל והעם היהודי, הוענקו לראש הממשלה הווארד תואר דוקטור לאות כבוד על ידי אוניברסיטת בר אילן בשנת 2002, ה-Distinguished Public Service Award של ה-American Jewish Committee בשנת 2002, ה-American Liberties Medallion של ה-American Jewish Committee בשנת 2004, מדליית הזהב הנשיאותית של בני ברית בשנת 2006 ופרס ירושלים של הפדרציה הציונית של אוסטרליה בשנת 2007. הקרן הקיימת לישראל הכריזה על נטיעת "יער הנגב ע"ש ג'ון הווארד" בשנת 2007. יער ג'ון הווארד הוא היער השלישי שנקרא על שם ראש ממשלה אוסטרלי, שכן יערות נטעו כבר לכבודם של סר רוברט מנויס ובוב הוק, וכן לכבודו של המושל הכללי לשעבר סר זלמן קוואן.

מרץ 2007. המשנה לראש הממשלה מר שמעון פרס (מרכז) בירושלים, עם המשלחת הפרלמנטרית הדו-מפלגתית מאוסטרליה (החל בשני משמאל), סנטור גלן סטרל, ד"ר קרייג אמרסון, סנטור מייקל רונלדסון, הלן קורגר, סנטור קורי ברנרדי וסנטור ג'ו לודוויג. הקבוצה לוותה על ידי גיימי הייס (קיצוני משמאל) מהמועצה הישראלית-אוסטרלית (AIJAC), וביקורה התבצע בחסות תוכנית ה-Rambam Fellowship. ה-AIJAC, אשר מקדמת את ענייניהם של יהודי אוסטרליה דרך פעילות ניתוח ותמיכה, שולחת לישראל מספר קבוצות של אישים אוסטרליים - כולל מדינאים, יועצים, עיתונאים ומנהיגי סטודנטים - מדי שנה, וזאת במסגרת תוכנית רמב"ם, המתבצעת בשיתוף עם הארגונים השונים שמרכיבים את המועצה המבצעת של יהדות אוסטרליה.

אוגוסט 2007. השופט סלים ג'ובראן מבית המשפט העליון של מדינת ישראל בכינוס שנערך על ידי בית המשפט העליון של ניו סאות' וויילס בשנת 2007, בחברת השופטת מרגרט ביזלי AO מבית הדין הגבוה לערעורים של ניו סאות' וויילס. השופט ג'ובראן נבחר לכהונת שופט עליון במדינת ישראל בשנת 2004. הוא ביקר באוסטרליה במסגרת תוכנית הביקורים המיוחדים של ממשלת אוסטרליה. (בית המשפט העליון של ניו סאות' וויילס)

יוני 2007. שר החוץ האוסטרלי דאז, אלכסנדר דאונר, נפגש עם שרת החוץ של מדינת ישראל ציפי לבני. השר דאונר ביקר במדינת ישראל באמצע שנת 1998 וגם בינואר 2005.

בהמשיכו את מסורת התמיכה הדו-מפלגתית במדינת ישראל, הכריז השר דאונר לאחר בחירתה של ממשלת הווארד בשנת 1996:

"ברצוני להצהיר בצורה ברורה כי לאוסטרליה מחויבות מוחלטת ובלתי ניתנת לערעור לביטחונה של מדינת ישראל. האומה הישראלית, אנשיה, ערכיה, אומץ לבה נוכח אויביה וייעודה האולטימטיבי כמולדתו הבטוחה של העם היהודי, נוגעים בנו עמוקות. אוסטרליה עומדת לצד ישראל במאבקה נגד הטרור ובנחישותה לקיים משא ומתן על הסכם שלום הוגן, בר קיימא וכולל עבור המזרח התיכון, אשר יאפשר לערבים וליהודים לחיות אלה לצד אלה ברוח של שיתוף פעולה אמיתי והרמוניה. ממשלת אוסטרליה מקדמת בברכה ואף תומכת בהתחייבותן של מדינת ישראל ושל הרשות הפלשתינית לשים קץ לעשרות שנות איבה, ולחפש דרכים שיאפשרו חיים של שלום עם כבוד הדדי וביטחון עבור יהודים וערבים כאחד".

בתגובה להתחייבות זו, פתח המשרד לענייני חוץ וסחר של אוסטרליה נציגות ברמאללה בספטמבר 2000, במטרה לחזק את הקשרים בין אוסטרליה לבין הרשות הפלשתינית, לנהל את הסיוע לתהליך הפיתוח ולחזק את תמיכתה של אוסטרליה במשא ומתן שנועד להשיג שלום צודק ומקיף.

כשקיבלה את פניו של דאונר במהלך ביקורו בשנת 2007, ציינה שרת החוץ ציפי לבני כי "מדינת ישראל ואוסטרליה אמנם מרוחקות גיאוגרפית, אולם הידידות העמוקה בין ארצותינו מתבססת על ערכים משותפים, כמו גם על אינטרסים משותפים, והנה חזקה יותר מכל מרחק... ברצוני לנצל הזדמנות זו כדי להביע את הערכתנו לממשלת אוסטרליה ולמר דאונר באופן אישי, על המאמצים שעשו כדי להעמיק ולחזק את קשרי הגומלין בינינו וכדי לתמוך ברעיון השלום באזור".

מרץ 2008. ראש ממשלת אוסטרליה, מר קווין ראד, מברך את ישראל לרגל 60 שנות המדינה.

ב-12 במרץ העביר הפרלמנט האוסטרלי הצעת חוק המברכת את ישראל לרגל 60 שנות המדינה. ההצעה, שהועלתה על ידי שתי המפלגות הגדולות, הוצגה על ידי מר ראד ונתמכה על ידי ד"ר ברנדן נלסון, מנהיג האופוזיציה. ההצעה קראה לבית הנבחרים:

- (1) לחגוג ולשבח את הישגי מדינת ישראל במהלך 60 השנים מאז היווסדה;
- (2) לזכור בגאווה ובכבוד את התפקיד החשוב שמילאה אוסטרליה בכינונה של מדינת ישראל, הן כחברה באו"ם והן כקול רב השפעה בקידום החלטה 181, אשר הקלה על הקמת מדינת ישראל, וכן בעצם היותה המדינה הראשונה אשר הצביעה בחיוב בעד יצירתה של המדינה היהודית;
- (3) להכיר בקשרים המיוחדים אשר מתקיימים בין אוסטרליה לבין מדינת ישראל; ברית המחזקת על ידי מחויבותנו לזכויות ולחופש של אזרחינו ולעידוד שונות תרבותית;
- (4) להוקיר את מחויבותה של מדינת ישראל לדמוקרטיה, לשלטון החוק ולפלורליזם;

(5) לחזור ולהדגיש את מחויבותה של אוסטרליה לזכות הקיום של מדינת ישראל כמו גם את תמיכתה המתמשכת בכינונו בדרכי שלום של פתרון של שתי מדינות לסוגיה הישראלית-פלשתינית;

(6) לחזור ולהדגיש את מחויבותה של אוסטרליה לקידום השלום והיציבות ברחבי המזרח התיכון כולו;

(7) ביום העצמאות ה-60 של מדינת ישראל, להביע את ידידותנו, מחויבותנו ותמיכתנו הבלתי מתפשרת בעם ישראל, בעת שאנו חוגגים מאורע חשוב זה בצוותא.

בעת שכיהן כדובר לענייני חוץ של האופוזיציה ביקר קווין ראד פעמיים במדינת ישראל - ביקורו הראשון נערך בשנת 2003, וביקורו השני בשנת 2005. ראש הממשלה תיאר את עצמו כידיד "נלהב" ומעריץ ותיק של מדינת

ישראל. הוא הביע לעתים מזומנות את תמיכתו בזכותה של ישראל להגנה עצמית בפני הטרור, תוך תמיכה בפתרון של שתי מדינות לסכסוך הישראלי-פלשתיני. כפי שהסביר ראש הממשלה בשנת 2007: "בין אוסטרליה ובין מדינת ישראל קיימת זיקה עמוקה, שכן שתי המדינות מוקירות את זכויות האדם, הדמוקרטיה ושלטון החוק. מעורבותה של אוסטרליה החלה עוד בטרם השיגה מדינת ישראל את עצמאותה, בעת שמנהיג מפלגת הלייבור לשעבר - ד"ר אבאט - מילא תפקיד קריטי ותומך כנשיא האספה הכללית של האומות המאוחדות וכיו"ר הוועדה לענייני פלשתינה. מאז, אוסטרליה עומדת לצד ישראל בזמנים קשים וטובים כאחד". בעקבות ניצחון מפלגת הלייבור בבחירות הפדרליות שנערכו באוסטרליה בנובמבר 2007, התקשר ראש הממשלה הישראלי אהוד אולמרט למר ראד כדי לברך את מנהיג מפלגת הלייבור וראש הממשלה החדש.

בין עם לעם

קשרים בין אנשים הם לב-לבם של קשרי גומלין יציבים בין מדינות. כפי שממחישים התמונות והסיפורים שלהלן, הקשרים בין תושבי אוסטרליה לבין תושבי ישראל הנם עמוקים ומורכבים, ומכסים היבטים רבים של החיים התרבותיים, הלאומיים והדתיים בשתי המדינות. התמונות המופיעות להלן אינן אלא הבזקים, אשר מרמזים על היקפם המלא של הקשרים הקהילתיים והתרבותיים שמתקיימים בין אוסטרלים לבין ישראלים. הארגונים הקהילתיים היהודיים החלו למלא תפקיד מרכזי בטיפול קשרים אלה זמן רב לפני 1948.

ארגונים קהילתיים באוסטרליה

אוגוסט 1927. אלכסנדר גולדשטיין (משופם), שליח קרן היסוד, בחברת נשים יהודיות בסידיני. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

בירושלים, פועל ב-46 מדינות, מקל על תהליכי ההגירה והקליטה בישראל, מקדם את חינוך העולים הצעירים שמגיעים למדינת ישראל, מספק הזדמנויות וסיוע למגזרים חלשים של החברה הישראלית ומחזק את התרבות הישראלית נוכח איומי הביטחון ואי הוודאות הכלכלית.

קרן היסוד (המגבית המאוחדת לישראל - UIA) הוקמה בשנת 1920 בקונגרס הציוני העולמי שנערך בלונדון. קהילות יהודיות ברחבי העולם, ובהן אוסטרליה, פתחו במסעות גיוס כספים בחסות קרן היסוד, במטרה לסייע לקהילה היהודית בארץ ישראל. היום מהווה קרן היסוד את הארגון המרכזי הפועל לגיוס כספים למען מדינת ישראל בכל רחבי העולם (להוציא ארצות הברית). הארגון, שבסיסו

אפריל 1968. חברי קרן קיימת לישראל (אוסטרליה) ורוטרי אוסטרליה בחנוכת פרויקט ייעור מחדש שנערך במדינת ישראל בחסות שני הארגונים. (הארכיון הציוני המרכזי, ירושלים)

באוסטרליה בראשית המאה ה-20, והיא הפועה לראשונה בזירה הציבורית לאחר מלחמת העולם הראשונה, עת זכתה לאהדה רבה עם הצגת הפרויקט לנטיעת יער לזכרם של כוחות המשלוח האוסטרליים אשר לחמו באירופה ובמזרח התיכון. מאז קידמה הקרן הקיימת כמה וכמה פרויקטים יוקרתיים, כולל יער הידידות ישראל-אוסטרליה בגליל (צפון מדינת ישראל), המוקדש לראשי הממשלות של אוסטרליה ושל מדינת ישראל ומציין את חגיגות 200 השנה לאוסטרליה ואת חגיגות 40 השנה להיווסדה של מדינת ישראל.

הקרן הקיימת, שהוקמה בשנת 1901 במהלך הקונגרס הציוני התמישי שנערך בבזל (בשנה זו הוקמה גם הפדרציה של אוסטרליה), נוצרה כדי לרכוש ולפתח קרקעות בפלשתינה לטובת ההתיישבות היהודית. היום פועלת הקרן הקיימת למען היצירה, השיפור והתחזוקה של יערות ולמען שימור הנופים הטבעיים והמרחבים הפתוחים במדינת ישראל, ואף מפעילה פרויקטים המיועדים לשמר ולהרחיב את מאגרי המים, הניקוז והשיקום של מערכת הנהרות לטובת מדינת ישראל והאזור כולו. פעילותה של הקרן הקיימת כוללת בין השאר נטיעת יערות שבהם 200 מיליון עצים אשר משתרעים על פני 800,000 דונם, פיתוח 400,000 דונם של חורש טבעי וכן בנייה של יותר מ-20 מאגרי מים. הקרן הקיימת החלה את פעילותה

אוקטובר 2005. קבוצה של ישראלים ואוסטרלים בטיול במדבר הנגב. הקבוצה, שנפגשה במסגרת "סמינרים ציוניים" שנערכו בישראל בחסות הפדרציה הציונית של אוסטרליה, כוללת שלושה עולים חדשים מאוסטרליה ואת הישראלים שאירחו באוסטרליה כשאלה ביקרו בקהילה של סידני בין 2002-2005.

הפדרציה הציונית של אוסטרליה נוסדה במלבורן ב-1927. עם חבריה הראשונים נמנו הגנרל סיר ג'ון מונש והרב ג'. ברודי, ומאוחר יותר גם מקס פריליך, אשר עמל ללא לאות לצד ד"ר אבאט כדי לטפח את תמיכת אוסטרליה בהקמתה של מדינת ישראל. היום מהווה ה-ZFA את ארגון הגג הפדרלי של כלל הארגונים הציוניים הפועלים באוסטרליה, והוא אחראי לקשרים בין יהדות אוסטרליה לבין מדינת ישראל ולמימוש ולקידום יעדי הציונות, כמו גם להבטחת קשר בר קיימא, דינאמי ומתמשך עם מדינת ישראל. דוגמה לפעילות הארגון היא קידום פרויקט "הסמינרים הציוניים", תוכניתה של מחלקת החינוך בסוכנות היהודית, אשר הושק בבתי הספר

ספטמבר 2007. חברי צוות ה"סמינרים הציוניים" של סידני, בחברת עולים חדשים וחברי הקהילה היהודית של North Shore בסידני, בטיילת "Bondi to Bronte" שבסידני.

היהודיים של אוסטרליה על ידי ה-ZFA במטרה לחזק את הזהות היהודית ואת החיבור למדינת ישראל. מדי שנה, בשליש השלישי של שנת הלימודים, מגיעים לאוסטרליה חמישה צוותים של מדריכים ישראלים ומקיימים מחנות לתלמידי בתי הספר התיכוניים של סידני, מלבורן ופרת'. הם אף מקיימים פעילויות במסגרת בתי הספר ומבקרים בקהילות קטנות יותר. ה-ZFA מתאמת את התוכנית באוסטרליה ומשמשת כגוף המקשר בין בתי הספר לבין הסוכנות היהודית.

קשרי משפחה חוצי ימים

בית הספר של ויצ"ו "אחוזת ילדים" הוא פרויקט הדגל של ויצ"ו אוסטרליה במדינת ישראל. בית הספר, הממוקם על הכרמל, מאפשר לבני נוער בעייתיים להתגבר על קשייהם. נכון לעכשיו לומדים במקום 120 ילדים, בגילאים 12 עד 18, המטופלים על ידי צוות ייחודי של פסיכולוגים, אנשי חינוך ומורים, וזאת במסגרת תוכנית שכוללת סכמה חדשנית של "אמץ חית מחמד" ותמיכה של אנשי בסיס חיל הים הקרוב.

ההסתדרות העולמית של נשים ציוניות (ויצ"ו) היא תנועה בינלאומית על-מפלגתית המוקדשת לקידום מעמד הנשים, לרווחת כל מגזריה של החברה הישראלית ולקידום החינוך היהודי במדינת ישראל ובגולה. מאז הקמתו בשנת 1928, צמח הארגון וכיום הוא פעיל ב-50 פדרציות בכל רחבי העולם ונהנה ממעמד מייעץ כארגון לא ממשלתי ליד ECOSOC ויוניצ"ף בארצות הברית. ויצ"ו אוסטרליה נוסד בשנת 1934 וכיום תומך ומקיים מספר פרויקטים, כגון: בית הספר ויצ"ו- אחוזת ילדים בחיפה, מעונות יום בתל אביב וברעננה, מועדון הנוער קורסונסקי בכפר סבא, מעונות יום בבסיס חיל האוויר חצור ומועדון הנשים ע"ש איה דינשטיין בירושלים. בנאומה במסגרת הכינוס התלת-שנתי ה-21 של ויצ"ו אוסטרליה הצהירה הלנה גלזר, נשיאת ויצ"ו העולמית: "במהלך השנים הפגין ויצ"ו אוסטרליה אהבה גדולה, חום, מסירות ומחויבות כלפי מדינת ישראל והחברה שבה, אשר באו לידי ביטוי ב-16 הפרויקטים שלהם נתן את חסותו בישראל, תוך שימור התרבות היהודית והמסורת בקהילות המקומיות. יהא אשר יהא המצב בישראל, תמיד נוכל לסמוך על החברות האוסטרליות שלנו".

פברואר 1952. העולים החדשים לז'וג'ני שוב ממערב אוסטרליה מצטרפים לכפר מונש, מושב במרכז מדינת ישראל אשר נוסד בשנת 1946 על ידי ותיקי מלחמת העולם השנייה.

המושב, שנקרא על שם סיר ג'ון מונש, המצביא הגדול של אוסטרליה בתקופת מלחמת העולם הראשונה ואחד ממייסדי הפדרציה הציונית של אוסטרליה, יועד לקדם את הקשרים שנוצרו בין ארץ ישראל לבין האנז'קים במהלך שתי המלחמות, ולתת ביטוי מוחשי לקשרי הידידות בין העם היהודי לבין אוסטרליה.

בני משפחת דרומי-אגמי, תושבי כפר מונש. למרות שנולדו בישראל, יש להם משפחה בסידני.

מאי 2001. משלחת בהאית מאוסטרליה משתתפת בפתיחת טראסות הגנים המלכותיים במקדש הבהאים שעל הר הכרמל בחיפה.

ינואר 2008. רוני חסון, המנהל יחד עם שותפו עדי מקלדה את "Falafel Kitchen" בסנט קילדה מלבורן. רוני ועדי, שבבעלותם גם ה-Falafel Kitchen שבאלסטרנוויק, היגרו למלבורן מן הכפר הדרוזי דליית אל-כרמל הסמוך לחיפה בשנת 1991.

במשך יותר מ-30 שנה כיהן הרב ריימונד אפל בבית הכנסת הגדול של סידני - הרב הבכיר ביותר ששימש בתפקיד זה. במקביל הוא כיהן גם כרב צבאי במילואים במשך 15 שנה ולאחר מכן כרב בכיר בצבא אוסטרליה במשך 18 שנים נוספות. בשנת 2005 עלו ריימונד ומריאן אפל למדינת ישראל. בכך הגשימו חלום חיים ואף זכו להתגורר בסמוך לשלושת ילדיהם הישראלים ול-16 נכדיהם. הם משמרים את הקשר לאוסטרליה דרך בן נוסף, שמתגורר בסידני עם אשתו ושני ילדיו. בתמונה נראים בני משפחת אפל כשהם מבקרים בפרויקט שהקימה הקרן הקיימת האוסטרלית בישראל.

קלווין קרומבי, תושב אוסטרליה לשעבר אשר חי כיום במדינת ישראל, מדריך קבוצת תיירים המבקרת באתרים ברחבי מדינת ישראל שבהם נלחמה בריגדת הפרשים הקלים האוסטרלית במלחמת העולם הראשונה.

קלווין קרומבי (מרכז) נולד בקוריגיין שב"רצועת החיטה" המרכזית של מערב אוסטרליה, בשנת 1957. כבר כנער צעיר נשבה דמיונו על ידי הפרשים הקלים. קלווין עבר למדינת ישראל בשנת 1979. ב-1984 הוא החל להתנדב בשגרירות הנוצרית והפך לחבר ב-Christ Church שבעיר העתיקה של ירושלים. במשך הזמן הוא החל להדריך סיורים שאותם הוא מכנה "בעקבות אלנבי והפרשים הקלים" ואף כתב שני ספרים בשם "למען אהבת ציון" - אודות המעורבות הבריטית בארץ ישראל - ו"אנז'קים, אימפריות ושיקום ארץ ישראל 1948-1798". במסגרת המחקר שערך, גילה קווין כי הקשר בין העם האוסטרלי לבין תנועת השיבה של העם היהודי למולדתו העתיקה החל כבר בתקופתו של קולונל ג'ורג' גולר, נוצרי אוונגליסטי ומושל דרום אוסטרליה בין השנים 1838 ו-1841. גולר, אשר על סמך ניסיונו באוסטרליה האמין כי ניתן להפוך קרקע טרשית לאדמה ראויה לעיבוד ופורייה, השפיע על סר משה מונטיפיורי האנגלי ועודד אותו לתמוך בפרויקטים חקלאיים בקרבת ירושלים ויפו. פרויקטים אלה היו השלבים הראשונים בהגירה היהודית רחבת ההיקף לארץ ישראל.

אוקטובר 2007. מארק רגב (מימין) עם ראש איגוד ה-Light Horse האוסטרלי, מייג'ור-גנרל וו. "דיגר" ג'יימס, AO MBE MC (בדימוס), בבאר שבע. (מארק רגב)

מארק רגב גדל במלבורן ועלה למדינת ישראל ב-1982. הוא הצטרף למשרד החוץ בשנת 1990 והפך לדובר השגרירות הישראלית בווינגטון ב-1999. לאחר שובו לישראל ב-2004, מונה מארק לדובר משרד החוץ וב-2007 - לדובר ראש הממשלה. מארק נזכר כי כשעלה לישראל, "הדבר הראשון שנתקלתי בו היה היחס החיובי עד מאוד שיש לישראלים כלפי האוסטרלים, יהודים ולא יהודים כאחד. הדבר דמה למעין "דעה קדומה", הגורסת כי אוסטרלים הם אנשים נחמדים. כששוחחתי עם כמה מהוותיקים, אשר זוכרים את תקופת מלחמת העולם השנייה והמנדט, הם אמרו דברים כמו "הו, האוסטרלים היו נהדרים". יש הרבה דברים דומים בין שתי המדינות: שניהן פתוחות מאוד ובשני המקרים מדובר במידה רבה במריטורקטיות..... אני סבור שההצלחה שלה זוכים האוסטרלים בישראל מהווה עדות למכנה משותף זה". עם האוסטרלים הנוספים שהגיעו למשרות בכירות במדינת ישראל נמנים רחל ריסבי-רז, יועצת לראש הממשלה אהוד אולמרט וטל בקר, יועץ שרת החוץ ציפי לבני.

כרזות מאירוע חילופי התרבות אוסטרליה ישראל (AICE) לשנת 2006
 פסטיבל הסרטים האוסטרליים שנערך בישראל ופסטיבל הסרטים
 הישראליים שנערך באוסטרליה.

1971. המנצח הישראלי משה עצמון, שכיחן כמנצח הראשי של התזמורת הסימפונית של סידני
 בין השנים 1967 עד 1971 " תקופה של הצלחה גדולה עבור הארגון. (NAA: A1200/18)

עמותת חילופי התרבות אוסטרליה ישראל (AICE), שנוסדה על ידי אלברט דדון,
 הושקה בהצהרה משותפת של השר דאונר ושר החוץ הישראלי בנימין נתניהו ב-2
 בדצמבר 2002, במטרה לקדם את ההבנה בין אוסטרליה לבין ישראל דרך חילופי
 פרויקטים בתחומי הקולנוע, האמנות, הספרות ומדיה תרבותית אחרת. ה-AICE
 - שאירועי הדגל שלה הם פסטיבל הסרטים האוסטרליים השנתי שנערך בישראל
 ופסטיבל הסרטים הישראלי שנערך באוסטרליה - תמכה במגוון פרויקטים של
 חילופי תרבות כגון השתתפות להקת המחול בת שבע בפסטיבל סידני ב-2007 וכן
 התערוכה "מיתולוגיה ומציאות: אמנות מדבר אבוריג'ינית עכשווית מאוסטרליה,
 מאוסף גביאל פיצ'י", שנערכה בישראל ב-2003.

אהבה משותפת לאמנות

אוגוסט 1966. הקונצרט הראשון של התזמורת הפילהרמונית שנערך בסידני, בניצוחו של
 מאסטר זובין מהטה (מרכז). (התזמורת הפילהרמונית הישראלית)

טקסט נלווה לתמונה: תזמורת פלשתינה, שנוסדה בשנת 1936, החליפה את שמה
 ל"תזמורת הפילהרמונית הישראלית" לאחר הקמת מדינת ישראל במאי 1948
 ונגינת "התקווה" בטקס הרשמי של הכרזת העצמאות, שנערך ב-14 במאי 1948.
 ארגון ידידי התזמורת האוסטרלי נוסד בשנות ה-60 על ידי רובי ריץ'-שליט,
 שהייתה בצעירותה פסנתרנית מוכשרת וגם אחת הפמיניסטיות הראשונות של
 אוסטרליה, ובשנות ה-30 אף מונתה לנשיאה האוסטרלית הראשונה של ויצ"ו.
 התזמורת הפילהרמונית ערכה את ביקורה הראשון באוסטרליה בשנת 1966, ואת
 ביקורה האחרון עד כה - בשנת 2008, לרגל חגיגות 60 השנה למדינת ישראל.

שאיפה למצוינות בחינוך

מורה של פרויקט "יחד" מלמד ילדים מקהילת הילידים Aurukun, North Queensland
(באדיבות Yachad Accelerated Learning Project Ltd).

ה-YALP (Yachad Accelerated Learning Project), אשר משתמש בשיטות לימוד מואץ שפותחו באוניברסיטה העברית בירושלים, מיועד לקדם תלמידים מקרב קהילת הילידים שהישגיהם האקדמיים נמוכים, עד לרמות החינוך הארציות של אוסטרליה. מייסדי YALP - הלן טייכמן, פרופסור מרסיה לנגטון וד"ר זאין מאריה - בסיוע כספי של משרד החינוך, המדע וההדרכה של אוסטרליה וכן במימון הממשלות המקומיות ומקורות ארגוניים ופילנתרופיים - פיתחו תוכניות עבור קהילות הילידים באדלייד, דרום אוסטרליה; אפיריניה, נורת'רן טריטורי; איסט קימברלי שבמערב אוסטרליה; קייפ יורק שבקווינסלנד ושפרטון, ויקטוריה.

תלמידים ישראלים בשיעור בכפר ויתקין, שמתנהל בחסות מכון גנדל להשכלה יהודית של האוניברסיטה העברית. מכון גנדל נוסד על ידי מכון פלורנס מלטון להשכלת מבוגרים שבאוניברסיטה העברית בירושלים, באמצעות מימון ה-Gandel Charitable Trust, ארגון צדקה שמחוקם במלבורן ומנוהל על ידי ג'ון גנדל ומשפחתו. הוא מיועד לספק חינוך והדרכה לישראלים, במיוחד עולים חדשים, בשותפות עם המגבית המאוחדת לישראל ומכון פלורנס מלטון.

דצמבר 2007. העמיתות ד"ר לין פיגוט (משמאל) מן המרכז ללימודי ביטחון לאומי באוניברסיטת סידני וד"ר לאה קינברג מן החוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל אביב ממשיכות את שיתוף הפעולה ביניהן, במסגרת מחקר רב-תחומי של טקסטים איסלמיים קלאסיים ושל סוגיות ביטחון עכשוויות במזרח התיכון.

יולי 2006. פרופסור מן המניין סוזאן ראטלנד (בחזית מימין) עם קבוצה של מורים ללימודי יהדות ושני מדריכים ממכון מלטון במסגרת תוכנית "Teaching Israel" (מלמדים את ישראל) בירושלים. התוכנית ממומנת על ידי קרן פינקוס ומנוהלת דרך המרכז לחינוך יהודי ע"ש סמואל מלטון באוניברסיטה העברית.

פרופסור סוזאן ראטלנד, יו"ר החוג ללימודים עבריים, לימודי התנ"ך והיהדות באוניברסיטת סידני, נטלה חלק פעיל בפיתוח הקשרים בין אוניברסיטאות ומוסדות של חינוך גבוה בישראל ובאוסטרליה במשך שנים רבות. בין 1995 ו-1999 כיהנה רטלאנד כיו"ר Reshut (המועצה המייעצת לחינוך יהודי באוסטרליה) עבור ההסתדרות הציונית העולמית. מאז 1998 היא מארגנת קבוצות של אנשי חינוך אוסטרליים, אשר לומדים ב"יד ושם", מוזיאון השואה בירושלים. מאז 2000 היא מטפחת את תוכנית החילופין בין אוניברסיטת סידני לבין האוניברסיטה העברית, וזאת דרך קרן האוניברסיטאות ע"ש סר זלמן קוואן.

באפריל 2007 מונתה אשת האקדמיה הישראלית פניה עוז-זלצברגר למשרת פרופסור בחוג ללימודי ישראל המודרנית ע"ש ליאון ליברמן, במרכז האוסטרלי לציוויליזציה יהודית של אוניברסיטת מונש. המרכז שואף לאפשר לתלמידי תואר ראשון ושני ללמוד הן באוניברסיטת מונש והן באוניברסיטת חיפה.

קשרי ספורט

4 בדצמבר, 1969. הראשון משני משחקי כדורגל שהתקיימו בין אוסטרליה לבין ישראל על מקום במשחקי גביע העולם, מכסיקו 1970. המשחק הראשון התקיים באצטדיון רמת גן ובו הביסה ישראל את אוסטרליה 1:0. המשחק השני התקיים ב-14 בדצמבר, והסתיים בתיקו. ישראל ניצחה לבסוף את אוסטרליה והדבר אפשר לה לשחק במכסיקו בשנה שלאחר מכן. אוסטרליה פיצתה את עצמה ארבע שנים מאוחר יותר, כשהצליחה לראשונה בתולדותיה להעפיל למשחקי גביע העולם של שנת 1974. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

26 בינואר 2008. יונתן ארליך ואנדי רם היו הזוג הישראלי הראשון שזכה בתואר הזוגות במסגרת אליפות אוסטרליה הפתוחה, לאחר שניצחו את יריביהם הצרפתים 7-5, 7-6 (4-7). (תמונה באדיבות Getty Images)

פברואר 2008. מייסד Clean Up Australia איאן קירנן AO (מאחור, מרכזי-שמאלי) בחברת מייסד Clean Up ישראל וחבר הקהילה היהודית של אוסטרליה, פיליפ פוקסמן (מאחור, מרכזי ימני), עם סטודנטים מ"מוריה קולג'", סידיני.

מאז הקמתה ב-1997 תיאמה Clean Up Israel תוכניות ניקוי רבות. משמאל: ילדים מתוכנית Budo For Peace בפעילות ניקיון במכמורת. תוכנית Budo For Peace, אשר הוקמה על ידי דני חכים הישראלי-אוסטרלי (התמונה הקיצונית מימין), מאפשרת לאנשים צעירים מאזורי קונפליקט ללמוד ולהתאמן באמנות ה-Budo היפנית המסורתית (אמנויות לחימה), כדי שיוכלו להפיק תועלת מערכיה וליישמם לצורך התגברות על פחדים ובניית אמון.

ילדים מאכילים קנגורו מאוסטרליה בגן החיות האוסטרלי הייחודי "גן גרו", פארק המשתרע על שטח של 16 דונם בעמק בית שאן (מתופעל על ידי קיבוץ ניר דויד) ומשמש כמשכנם של בעלי חיים וצמחים שמקורם באוסטרליה. עם אלה נמנים שבעה סוגי קנגורו (סך של 45) ומגוון סוגי קקאדו, שועלים מעופפים, קוקוברה, קזואר, וואלאבי ואמו, וכן 38 סוגי אקליפטוסים וצמחים אוסטרליים נוספים. גן גורו מוכר על ידי הרשות להגנה על חיות בר של אוסטרליה. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

משחקי המכבייה

אליהו הוניג היה הנציג הראשון של אוסטרליה במשחקי המכבייה, והשתתף במכבייה ה-3 ב-1950. (לשכת העיתונות המחשלתית, ירושלים)

משפחתו של הוניג הגיעה לאוסטרליה מירושלים וחברון בשנים 1904 ו-1920, ומילאה תפקיד מרכזי בתנועה הציונית שם. לאחר שהחליט להשתקע בארץ אבותיו, עלה הוניג למדינת ישראל בשנת 1955. היום הוא מכהן כמשנה לסגן הנשיא באוניברסיטה העברית בירושלים, שם עבד לצד אישים אוסטרליים בולטים כסר זלמן קוואן ורון קשטן המנוח, במטרה לטפח קשרים אקדמיים ומדעיים בין האוניברסיטה העברית והאוניברסיטאות של אוסטרליה.

יולי 1997. הגשר הזמני להולכי רגל שנבנה מעל לנהר הירקון מתמוטט במהלך טקס הפתיחה של המכבייה ה-15, ויותר משבעים קורבנות צונחים אל המים הרעילים שמתחתיו. (לשכת העיתונות המחשלתית, ירושלים)

טרגדיה ושברון לב. התמוטטות הגשר תבעה את חייהם של ארבעה מחברי המשלחת האוסטרלית. שניים מן הקורבנות, יטי בנט וגרג סמול, טבעו במהלך האסון. השניים הנותרים, וורן זיינס ואליזבת סוויקי, נפטרו מספר שבועות לאחר שבלעו את המים הרעילים. קורבן נוסף, סשה אלתרמן, סבלה ממחלות קשות ונאלצה לעבור יותר מ-30 ניתוחי מוח וריאות. הניצולים, משפחות הקורבנות וארגוני הקהילה היהודית, הוצפו במסרים של תמיכה ואהדה מכל רחבי אוסטרליה.

יולי 2007. שגריר אוסטרליה בישראל ג'יימס לארסן בגשר הזיכרון שליד האצטדיון הלאומי ברמת גן, במהלך טקס הזיכרון העשירי לקורבנות אסון הגשר של משחקי המכבייה של 1997.

מדע, טכנולוגיה ומסחר

מאז שלהי המאה ה-19 מהווים עצי ה"גומי" (אקליפטוס) האוסטרליים חלק בלתי נפרד מן הנוף הכפרי של ארץ ישראל. העצים, שהגיעו מאוסטרליה, נטעו בהמוניהם כדי לסייע בניקוז הביצות הנגועות במלריה במיוחד בחלקה הצפוני של ארץ ישראל, אולם ניתן להבחין בהם גם באזורים אחרים של הארץ, שם הם משמשים כמחסום טבעי בשולי הדרכים וכאמצעי ליצירת צל ולאספקת עצים. ריכוזי העצים הגדולים ביותר נמצאים בחדרה ובסביבתה (האקליפטוס הוא סמל העיר), בראש פינה ובפתח תקווה. הכמות הגדולה של עצי האקליפטוס מעניקה לאזורים מסוימים מראה אוסטרלי, כפי שניתן לראות בתמונה זו של פארק הירקון ברמת גן. (ד"ר פלוריאן וורטנאואר)

החקלאיות וניהול המים, הביו-טכנולוגיה והביטחון. במהלך העשור האחרון חתמו שתי המדינות על הסכמים הקשורים במסחר ובפרויקטים מדעיים משותפים בתחום המחקר והפיתוח. גם ההשקעה הדו-כיוונית צומחת, ובמהלך השנים האחרונות השקיעו אישים אוסטרליים סכומים נכבדים בחברות שנמצאות בבעלות ישראלית, כגון פז (החברה המובילה במדינת ישראל בתחום הזיקוק ושיווק האנרגיה), פלטרו מערכות השקיה ואלגו השקיה. בשנת 2007 פתחה חברת ההשקעות והייעוץ האוסטרלית, Babcock and Brown, סניף בתל אביב. העבודה, המבוצעת על ידי Austrade Tel Aviv, ועדת הסחר של ישראל הפועלת בסידיני ולשכות המסחר אוסטרליה-ישראל וישראל-אוסטרליה, תורמת רבות להצלחת הקשרים, אשר מועשרים גם בזכות הערכים המשותפים: עבודה קשה, כושר המצאה, התמקדות בשוק הגלובלי והבנת החשיבות העמוקה של החינוך.

במהלך השנים הראשונות של קשרי הגומלין בין אוסטרליה לבין מדינת ישראל, המסחר בין המדינות לא היווה מרכיב משמעותי של פעילות היצוא והיבוא הכוללת. עם זאת, במהלך השנים האחרונות חלה התרחבות ניכרת של קשרי המסחר והקשרים הטכנולוגיים, ובשנים 2006-2007 השווי המוערך של המסחר הדו-כיווני הכולל היה \$828 מיליון. נתח ניכר ממסחר זה כולל יבוא אוסטרלי ממדינת ישראל, בעיקר של ציוד טלקומוניקציה, אבנים יקרות ומתכות, מוצרים כימיים, מוצרי פלסטיק וטכנולוגיות ביטחוניות. היצוא האוסטרלי למדינת ישראל כולל בעיקר פחם ומוצרים מינרליים אחרים, למרות שהתמונות הבאות מלמדות כי היצואנים האוסטרלים הצליחו לחדור למספר מגזרים מעניינים של החברה הישראלית.

סביר להניח כי חשיבותם של קשרי המסחר האוסטרלים-ישראלים תלך ותגבר עבור שתי המדינות. קשרי גומלין אלה מדגישים את צמיחתן של תעשיות הייצוא מבוססות הידע, את חיזוק הקשרים בין מוסדות החינוך והמגזר המסחרי ואת חילופי הידע המדעי והטכנולוגי בין שתי המדינות, בתחומי התקשורת, הטכנולוגיות

1954. ד"ר סולומון גולדברג משוחח עם ראש הממשלה הישראלי דוד בן גוריון, כשהמאבטח צופה מן הצד.

1952. ד"ר סולומון גולדברג בחוות הכבשים שלו בגריפית, מערב ניו סאות' ווילס.

אוגוסט 1954. ד"ר סולומון גולדברג, רופא אוסטרלי יליד פלשתינה שהפך לחוואי מגדל כבשים מני סאות' וויילס, מביא את המשלוח הראשון של 120 כבשים מזן Corriedale מאוסטרליה לקרקע שהוחכרה מן הקרן הקיימת באזור קיבוץ דורות שבנגב המרכזי. כבשים אלה, שאותן מגדלים במיוחד בגלל הצמר שלהן ובשרן, הועברו במשאיות לאדלייד, משם נשלחו בספינה לסיינגפור וממנה הוטסו לישראל דרך כלכותה, קראצ'י ובחריין (לא ניתן היה לבצע משלוח ישיר בגלל מדיניות החרם הערבי, אשר בגינה לא הותר מעבר של ספינות שהיו מועדות למדינת ישראל דרך תעלת סואץ ומיצרי טיראן). בשנת 1958, כאשר הגישה לאילת התאפשרה, הועבר משלוח של 1200 כבשים נוספות מסידיני למדינת ישראל.

חילופי מחקרים מדעיים וטכנולוגיים

זוכה מלגת AISEF, ד"ר זאב בומזון, וד"ר אנדי ג'ינג לייאנג לי, חבר המרכז למיקרופוטוניקה (CMP), עובדים בצוותא תוך שימוש במיקרוסקופ הקונפוקאלי שבמעבדת ה-CMP.

הקרן AISEF (Australia-Israel Scientific Exchange Foundation) הוקמה בשנת 1997 במטרה לטפח את הקשרים בין המוסדות האקדמיים של ישראל ושל אוסטרליה, כדי לתמוך בחילופי מידע מדעי ואקדמי בין שתי המדינות. הקרן, המתבססת על הסכם הדדי שנחתם בין אוניברסיטת סווינבורן לטכנולוגיה שבמלבורן לבין הטכניון בחיפה, הרחיבה את תוקף ההסכם והחילה אותו על כל המוסדות האקדמיים הקשורים בישראל ובאוסטרליה. AISEF הייתה היוזמה המשותפת הראשונה של

פברואר 2005. שר החוץ של מדינת ישראל, סילבן שלום (חזית, שמאל) ושר האוצר של ויקטוריה, בראמבי, מחליפים ביניהם את כתב ההבנה בנוגע ל-VISTECH, לאחר החתימה עליו. בשורה האחורית (משמאל לימין): עזריאל (עזי) חמר, סגן המדען הראשי ומנהל החטיבה לקשרים ולשיתוף פעולה בינלאומי בלשכת המדען הראשי של מדינת ישראל; יפעת מלמד מן המחלקה המשפטית של משרד החוץ הישראלי; גוריון מלצר AO, יו"ר לשכת המסחר ישראל-אוסטרליה, ניו זילנד ואוקיאניה; ולאון קמפלר OAM, יו"ר ארצי של לשכת המסחר אוסטרליה-ישראל.

בפברואר 2005 חתמה ממשלת מדינת ויקטוריה על הסכם עם מדינת ישראל בנוגע להקמת קרן המחקר והפיתוח הטכנולוגית-מדעית ויקטוריה-ישראל, או VISTECH, במטרה לאפשר מימון של עד 50 אחוזים מעלויות המחקר והפיתוח המשותפות של פרויקטים הממוקדים בשוק ויקטוריה-ישראל. במהלך 3 שנות פעילותה הראשונות הקדישו הצדדים לקרן \$6 מיליון, כדי לאפשר לחברות שבסיסן בוויקטוריה להתקשר עם חברות ישראליות לצורך יצירת שותפויות פרודוקטיביות בתחומים כגון ביו-טכנולוגיה, ננו-טכנולוגיה, מים, סביבה, סינכרוטרון וכן הכשרה וייעוץ בינלאומיים. בשנת 2007 זכתה חברת הפעילות המשותפת KarmelSonix Ltd. במענק מחקר של VISTECH לצורך פיתוח כלי לא חודרני לניטור מתמשך של חולים הסובלים מאסטמה קשה.

אוקטובר-נובמבר 2007. משלחת הסחר האוסטרלית לנושא המים. המשלחת, שמומנה על ידי AICC, בחנה את החידושים והטכנולוגיות שפיתחה ישראל בתחומי המחזור, ההתפלה והשימור של המים. עם חברי המשלחת נמנו שרי המים מקווינסלנד, ניו סאות' וויילס וויקטוריה וכן שר הצללים לנושא המים מדרום אוסטרליה. בנוסף, השתתפו במשלחת בכירים מארגונים כגון Rio-Tinto, Multiplex, Transfield, United Group, Sydney Water, Melbourne Water, נציבות המים של קווינסלנד, CISIRO, אוניברסיטת מונש ועוד ועוד.

במרץ 2007 הוביל ביקור משלחת המים של ישראל באוסטרליה, שנערך בחסות AICC ובראשות שר התשתיות בנימין בן אליעזר, לחתימת "הצהרת כוונות" הדדית ובלתי מחייבת בנוגע לסוגיות המים.

ינואר 2008. בטי בלוך ווילקנפלד, בתו של יעקב בלוך - מייסד Bloch, יצרנית בגדי המחול האוסטרלית. (יעקב בלוך הגיע לאוסטרליה כמהגר מליטא בשנת 1930). חברת Bloch, שזהו הדור השלישי לפעילותה, מייצאת סחורה לכל רחבי העולם וגם למדינת ישראל, שבה מבוקשים מוצריה במיוחד על ידי קהיליית המחול המקומית.

ינואר 2008. חברת תכשיטי הכסף הישראלית "מגנוליה" פתחה את סניפה הראשון באוסטרליה במאי 2005, ב-Westfield Bondi Junction. מעצבת התכשיטים הישראלית מיכל נגרין פתחה אף היא חנות מותג בשנת 2005, ב-Queen Victoria Building, סידני.

חיפה 2003. חברת ארופאוור (קווינסלנד, אוסטרליה) מפעילה מסוקים המספקים לחברת החשמל הישראלית, שירותים שונים הכוללים העברת כבלי חשמל באוויר, אחזקה וניקוי קווי חשמל עליונים.

מסחר דו כיווני

פברואר 1969. מתנדב מאוסטרליה משקה את הכרם בקיבוץ יוטבתה שבערבה, דרום מדינת ישראל. החדשנות שאפיינה את תנועת הקיבוצים בראשיתה השתלמה בטווח הארוך, בכך שאפשרה לישראל להפוך ליצואנית מובילה של טכנולוגיות וידע חקלאיים. (לשכת העיתונות הממשלתית, ירושלים)

החברה הישראלית "מקס ברנר" פתחה באוסטרליה רשת של "מסעדות שוקולד" כבר בשנת 2004. הצלחת הרשת באוסטרליה שימשה כמודל להרחבת החברה ברחבי העולם. כל מוצרי מקס ברנר מיובאים לאוסטרליה ממדינת ישראל.

Tim Tams, "חטיף השוקולד האוסטרלי המפורסם מאוסטרליה", הוא ייצוא אוסטרלי פופולארי למדינת ישראל. מאז חדירתו לשוק הישראלי ב-2004 נמכרות מדי שנה כ- 700,000 חפיסות, אשר נושאות על גבן הוראות בעברית בנוגע לאופן האכילה האוסטרלי, אשר מתואר כ-"Tim Tam suck!". החטיפים המשווקים בישראל הם כשרים.